

שבת
ג' תמוז, שנת ה'תשפ"א

דעת תורה בנושאי ארץ הקודש ת"ן

קהל קטנה צפון

התאחדות ההורים לדרושת ציון על מדרת הקודש

תוכן הענינים

- דעת תורה מכ"ק ה"אמרי חיים" זיע"א ג
השקת קונטרס "מדינה של תורה" ו
דברי כ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א ה
משאו של הגאון רבי מרדכי נויגרשל י
גאולה שלישית אין לה הפסק יז
איזה אישן לטעת בגינה כב
ברית עולם כד
יהונתן פולארד וזההות היהודית כה
החזון הפותח ט
נטיעת אישן לקבלת פני משיח לד
ברור ענין שלוש השבועות לו
שילח מב
איכה ׀ על מות אהוביה סנדק מז

דבר המערכת

לכל הקוראים שלום וברכה,

ככל שחולפים הימים, כך הולכת ומתבהרת לה התמונה ביחס לכל מציאותנו כאן בארץ. הדברים מקבלים חיוק משמעותי כל אימת שהמציאות מכריחה את העם היושב בציון להכריע ביחס למהותו, לזהותו, לתוכן שהוא חייב ליצוק לתוך הכלי שהיא מדינתו. המערכת הפוליטית נותנת לעיתים תחושה, כאילו שאלת זהותו של ראש הממשלה היא שעומדת על סדר היום הציבורי והיא שעומדת במוקד המאבק כאן בארץ, אך מי שיודע מעט לקלף את השכבה החיצונית מעל פני כל אותה הצגה ויודע להתבונן ברובד הפנימי - רואה כאן מאבק איתנים המתנהל על לב האומה, והמאבק הזה הוא שורשי ועמוק הרבה יותר ממה שמסוגלים לשדר לנו אותם ליצנים שמנהלים את הקמפינים של המפלגות השונות.

דווקא מפלגת 'הישראלים' - מפלגת שמאל של שונאי תורה - היא שידעה בעצם שמה שבחרה לשים את האצבע נכונה על הנקודה שבה אנו עוסקים, וניתן רק להצטער על כך, שאנו זקוקים לצד שכנגד שיזכיר ליראי ה', כי יש כאן מאבק על זהות, על תוכן, על מהות, ושכל גורל האומה תלוי בתוצאותיו של אותו מאבק.

השוטרים אשר רצחו את אהוביה סנדק עשו זאת, משום שהוא ייצג בעיניהם את כל מה שהם סולדים ממנו - את התורה, את הנאמנות לארץ, לאומה, את הקדושה והטהרה שכה רחוקה מנפשם הבהמית, ומנפש שולחיהם האכזרים. האנשים האלו לא יעצרו בשום תמרור, הם אינם כפופים לשום חוק ולשום צו מוסרי. חוט שני אידיאולוגי עובר בין הדורות ומחבר בין 'התותח הקדוש' שהופעל על-ידי הקצב מאלטלנה לבין דוושת הגו אשר רצחה את אהוביה. מדובר באותה דרך של אנשים אשר גזזו את פאותיהם של ילדי תימן והשמידו את נשמותיהם ביחד עם נשמותיהם של רבבות ומאות אלפים מילדי עדות המזרח כולן. אם לאנשים הללו המטרה ברורה - חיסול כל זיק של יהדות בקרב העם היושב בציון, אזי גם לנו צריכה להיות ברורה המטרה, ועלינו להתעקש על זהות האומה - אומה של עם ה' ולא אומה של גוי ככל הגויים.

שלכם, העורך

קדושת ציון

מו"ל עמותת 'קדושת ציון'
עורך ראשי הרב יהודה אפשטיין
עורך משנה הרב פסח הלפרין
עמוד מוכן מידא דקיא עמוד

כותבים משתתפים

טורים הרב יהודה אפשטיין
הרב מאיר גולדמניץ

מאמרים הרב מנשה בך-יוסף
הרב חיים דוידוביץ'
הרב שמואל קרלינסקי
הרב ישראל רוזנברג

מדורים דעת תורה
דעת ציון
מחזה ישעיהו
משנת רבותינו
אמונת ציון
מקומות בארץ
ארץ החיים

ועדת ביקורת

דוא"ר 7694342@GMAIL.COM

מחלקת הפצה 052-7628803

דוא"ר Y0527628803@GMAIL.COM

אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומות

שאלות בכל ענין, להצטרפות

לקבוצת השליחה, ולכ"כ ענין אחר

QDUSHAT.ZION@GMAIL.COM

079-5383396

077-3181693

כ"ק מרן האדמו"ר ה"אמרי חיים" מויז'ניץ' זצוק"ל

וכן בקבר רחל ומערת
המכפלה.

שורר שקט בארצנו
הקדושה. השוכן שמים
יעזור לנו שלא נשכח
אשר הכל נפלאות הבורא
ולא נאמר 'כוחנו ומעשה
דינו'.

מחמת כאב היד א"א
לי להאריך, מסתמא הנך
יודע הכל. הנני משתוקק
לראותך בשמחה, נגילה
ונשמחה יחד.

דורך אוהבך בכל לב,
חיים מאיר

[*] מתוך אגרת לכ"ק אחיו
ה'זכר חיים' זצ"ל

בכותל המערבי עם שחרורו

ב"ה בני-ברק שכון
ויז'ניץ' יום ה' קרח ירב
חסד ואמת' לפ"ק.

אהוב לבי ונפשי,
ב"א היקר מוהר"מ
שליט"א.

אנחנו כולנו מלאים
גיל וחדוה והודיה
להשי"ת, על רוב חסדו
נסים ונפלאות חוץ מדרך
הטבע שעשה עמנו, קיים
בנו ונהפוך הוא אשר
ישלטו היהודים המה
בשונאיהם'.

עם בני ישראל
זומרים אל כותל
המערבי, בוכים ושמחים.
אני ב"ה כבר הייתי שמה
בשירה וזמרה וריקודין,

בית המדרש להלכה בהתישבות
אמונת אי"ש

קול השבוע

אזכור של יום ה' קרח ירב חסד ואמת' לפ"ק

שיעורים מיוחדים בסדר הלימוד היומי ברמב"ם הלכות שמיטה וזיבול,
כפי תקנת מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א
נפתח מחזור ב' ללימוד הרמב"ם החל מר"ח שבט ועד לר"ח סיון
לשמיעת השיעורים: 02-9669677 לקבל במייל: bh.org.il@7 אורך כל שיעור כ-3 דקות.

תקציר המאמרים

הבחירות לפני ארבעים שנה כבר אמר דברים כדרכנות בנושא, ודבריו מובאים לפניכם. כמרכן נביא את המשא המרכזי שנשא הרב מרדכי נויגרשל, מגדולי מזכי הרבים בעשרות השנים האחרונות, אשר ידיו רב לו בכל תחומי מחשבת היהדות. בחודש הבא נביא בעזר ה' את דברי שאר הרבנים הדוברים בכינוס - כפי שהם מופיעים בקצרה במאמר המסקר את הכינוס החשוב.

הרב ישראל רוזנברג במאמרו מעמיד יסוד חשוב בתהליך הגאולה, והוא שגאולה שלישית אין אחריה עוד גלות, וממילא הגענו לנקודת אל-חזור כאשר חזון קיבוץ גלויות מתגשם לנגד עינינו, ואין לנו אלא להשלים את תהליך הגאולה, אליו ייחלנו שנים כה רבות.

לכבוד יום ט"ו בשבט מאיר לנו הרב מאיר גולדמיץ את דברי רבותינו מאבות דרבי נתן, אודות כך שאם יש נטיעה בידך ואומרים לך להקביל פני משיח - עליך לנטוע תחילה את

על הנקודה הזו - שאכן אומה אנחנו, שאיננו עם ככל העמים, שכל צורת ההגדרה של עמנו היא שונה בתכלית ושהתורה והמצוות הם המגדיר הלאומי שלנו כעם ה' - על הנקודה הזו נסיתי לעמוד במאמר המובא במדור 'דעת ציון', ובו עמדתי על גדלותו של יהונתן פולארד, אשר את פניו זכינו להקביל החודש בארץ אשר למענה מסר את נפשו.

ובאופן עמוק הרבה יותר, מתוך בינה במקראות ובדברי רבותינו כדרכו בקודש, עומד על הנקודה הזו של מהותנו כאומה והיחסינו עם בוראנו הרב מנשה בן-יוסף, אשר בחודש זה מתחיל סדרה שתאריך ככל הנראה ארבעה חודשים, בה יבאר את כל מהלך תולדות אותה ברית קדושה שכרתנו עם בורא עולם, ומתוך כך הוא יבאר את מהות היחסים שלנו עם מלכנו, בוראנו.

ובעוסקנו בצורתו האידיאלית של עם ה', שמתנו כבר בחודש הקודם לבשר על הוצאת

החוכרת המיוחדת שהוצאנו ובה דברי רבותינו גדולי ישראל מהדורות האחרונים אודות החיוב לכונן כאן מדינה של תורה. בעיצומם של ימי החנוכה זכינו לערוך כנס [וירטואלי, לנוכח המצב] בו נטלו חלק רבנים שונים ועמדו על חשיבות הענין והאפשרות המעשית לקיים אותו. בתוך הדברים נחשפו דבריו של מרן האדמו"ר מבעלז, אשר במערכת

פתיל תכלית, מצוות ציצית בשלמות!

הגאון רבי שמואל גדל שליט"א
בן הגאון רבי גדליה זצ"ל מגדולי תלמידי מרן החו"א זיע"א
בשנים האחרונות נמצא שיש חלזון בשם פורפורה, וזה נראה שממנו יצרו את התכלית. לי אין ספק שהזיהוי הזה הוא נכון, זה החילזון שממנו יצרו את התכלית, זה ששמו פורפורה.
כל אדם בר דעת שרואה את העובדות, יודע לקרוא את המפה, לא יטיל ספק בזה.

עדיין מוסתפק? התקציב זכאי וקבל סוף כאן במסמך משמאל!
ק. היבול - ק. היבול - ק. היבול

0799-1000-65

וזכרתם
ראש - יצחק - שושן

פטורים מהשבועות שלהם. הרב שרייבר כדרכו משיב בטוב טעם ודעת דבר דבור על אופניו, והדברים מתלבנים ומתבהרים כבעלי שורשים חזקים בסברה מוצקה כמו גם בדיוק לשון הגמרא.

במדור 'דעת תורה' אנו מביאים הפעם את כ"ק האדמו"ר מוויז'ניץ' זצ"ל, אשר מיד אחר הנסים והנפלאות של ששת הימים ביטא היטב את רחשי לבו ולא חשש לומר, כי אכן זכינו לראות עין בעין בשוב ה' לציון.

עם ירידת העלון לדפוס נשלח אלינו על-ידי אחד החברים שיר מרגש שכתב על אהוביה סנדק הי"ד, ואנו משתפים אותו עמכם, הקוראים, מתוך תקוה שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו, ותחת זאת נזכה לראות כיצד מתנהלים חיינו בארץ אך ורק על-פי תורתנו הקדושה, ונזכה לראות בקיום הנבואה - "ואשיבה ידי עליך ואצרף כבר סיגך ואסירה כל בדיליך. ואשיבה שפטיך כבראשונה ויעצך כבתחלה אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה. ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. ושבר פשעים וחטאים יחדו ועזבי ה' יכלו" (ישעיה 6 כה-כח).

חודש טוב ומבורך,
העורך.

הנטיעה, ורק אחר-כך להקביל את פניו. תוך כך הוא מבאר את עוצם חשיבותה של עבודת האדמה בארץ בכלל, וזאת כמובן - תוך בינה במקראות ובדברי חז"ל.

גם הרב שמואל קרלינסקי מזכה אותנו בפנינו בענייני ט"ו בשבט, תוך שהוא עומד על המקור בפסוקי התורה למצות נטיעת אילנות בארצנו הקדושה, וגוזר משם מסקנות מעניינות ביותר הלכה למעשה.

ואם במקראות עסקינו, הרי שבחודש הקודם זכינו למדור חדש מאת הרב חיים דוידוביץ', ובו הוא מבאר את דברי ישעיהו הנביא מתוך הבנה, שהפרוש המתקבל ביותר על הדעת לדברים הסתומים שנביא הוא הפרוש שהמציאות מורה עליו בהתקיימות הנבואות. החודש הוא מתחיל לבאר את תחילת הנבואה, ובה רואים כיצד הקב"ה כולו רצוף אהבה לבניו, וגם ברגעים הקשים ביותר ובהנהגת הדין הקשה ביותר - תמיד הוא שוקד בסופו של דבר על טובתם ומגלגל הכל למען התכלית של קיום ברית האהבה עם עמו.

מדור נוסף שנפתח בחודש הקודם הוא מדורו של הרב מאיר גולדמינץ על מקומות בארץ, וגם החודש אנו זוכים להדרכתו המופלאה, כאשר הוא מתאר לנו את ההיסטוריה של שילה, בה שכן המשכן מאות שנים, ואת כל מה שאירע במקום, עד ימינו אלו ממש.

כמו-כן אנו ממשיכים את מדורו הנפלא של הרב חיים שרייבר בדבר שלוש השבועות, והחודש אנו מביאים מכתב של אחד הקוראים, אשר השיג על מה שנכתב בחודש הקודם, שכאשר הגויים הפרו את שבועתם - אף ישראל

לקנות דירה בארץ ישראל?

ניתן לראות את הדברים בהרחבה בספר החדש שיצא עתה לאור בהסכמת גדולי ישראל - 'בית ראובן' המדריך לקניית בית בשמחה ובקלות.

אפשר להשיג הספר
הרב יהודה טאוב 055-6785647
8436092@gmail.com

אגודת 'קדושת ציון' ערכה אירוע מכוון

ובו הטיקה חוברת בשם 'מדינה של תורה',
בה תבעה להחיל את חוקי התורה על מדינת ישראל

כארבעים שנה, אז אמר באופן צלול וברור, שכל הסיבה לכך שהציבור החרדי הולך לקלפי להצביע בבחירות הוא בכדי להחיל כאן את חוקי התורה! עוד נחשף מסמך מרתק מתחילת ימי המדינה, בו הרב

הראשי דאז הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג זצ"ל חילק את תחומי האחריות במדינה בין גדולי ישראל דאז, והסמיך כל אחד להיות אחראי על תחום משלו, כגון תעופה, משטרה, תעשייה, חקלאות ועוד. בין אותם גדולי תורה היו כאלו שלימים נודעו כגדולי הפוסקים, מרנן הגרש"ז אויערבאך והגר"ש אלישיב זצ"ל.

האירוע נפתח בדברי יו"ר אגודת 'קדושת ציון' הרב יהודה אפשטיין, אשר הדגיש את החשיבות של אימוץ צורת החשיבה התורנית, העומדת מאחורי הדינים השונים שנוגעים לאומה. כך, למשל, טען שלא אמנת ז'נבה תקבע כיצד נהגה במלחמתנו באויב, כי אם החומש, המשנה, התלמוד והרמב"ם. כך גם בתחומים נוספים, קבע כי עלינו לזנוח את צורת החשיבה

לצד האירועים האקטואליים השונים שעוברים עלינו חדשות לבקרים, התרחש לביל זאת חנוכה אירוע מיוחד במינו, אשר יתכן ולאורך זמן השפעתו תהיה בעלת ערך

היסטורי רב יותר מכל מה שתופס כיום את הכותרות - בחירות, תקציב, הסכמי שלום, קורונה, משברים פוליטיים כאלו ואחרים והמצב הבטחוני.

מדובר באירוע

מבית היוצר של אגודת 'קדושת ציון' - התאחדות החרדים לדרישת ציון על טהרת הקודש, בו הושמעה תביעה נחרצת להחלת חוקת התורה על מדינת ישראל של שנת 2020!

ללא ספק, מדובר

באמירה משמעותית

ביותר, אשר מאתגרת את כלל

המערכת. באירוע הושקה חוברת הסברה מיוחדת שהוציאה האגודה, ובה מרוכזים דבריהם של רבים מאד מגדולי ישראל בדורות האחרונים בדבר החיוב להקים כאן מדינת הלכה! באירוע אף נחשפה קלטת מב"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א מלפני

הרב פרופ' אברהם שטיינברג שליט"א, ראש מכון האנציקלופדיה התלמודית ומחבר האנציקלופדיה לרפואה והלכה, המחיש

באמצעות הידע הרב שברשותו כיצד ניתן באמצעות הכרעות תורניות לנהל באופן המוצלח ביותר את חיינו כאן בארץ.

לסיום, נביא את דברי הגאון רבי יואל שוורץ שליט"א, ראש ישיבת 'דבר ירושלים' ומרבני אגודת 'קדושת ציון', אשר נבצר ממנו להשתתף באירוע עקב שהותו בבית החולים באותה עת. לאחר צאתו מבית החולים, אמר - "גם אנחנו לא רוצים מדינת הלכה, הלכה זה רק פרט אחד ממה שצריכה מדינת התורה, אנחנו רוצים מדינה יהודית - מדינה של תורה".

אין ספק, שעל כינוס זה ידובר עוד רבות, כאשר המאבק על צביונה של מדינת ישראל ועל צורת חוקיה כבר נמצא בעיצומו. מדובר באמירה משמעותית ביותר מצד אגודת 'קדושת ציון', וימים יגידו אם קהל יראי ה' אכן יבין את גודל המערכה.

לקניית החוברת יש לשלוח לאגודה 10 ש"ח מלבד דמי משלוח.

ניתן לשלוח בקשה בדוא"ל של האגודה או
בפלאפון 052-7615541.

המערבית, את מערכת הערכים המערבית שבנויה על האלהת האדם, ולאמץ לעצמנו מערכת ערכים תורנית, ועל-גביה לבנות את משפט התורה.

אחר שהובאו דברי כ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א הנ"ל במקורן (נשפם היידיש עס מניוס לענינים), דיבר הרב אליהו גפני, ראש מועצת עמנואל, ותיאר כיצד ברמה הפרקטית כבר היום ניתן לנהל עיר חרדית על-פי עקרונות התורה.

הרב יוסף שלום רייבין, מראשי 'קדושת ציון' וראש המחלקה המשפטית באגודה, תרם משלו ודבר בהתלהבות רבה על קידוש ה' הגדול שיש בכינון מלכות ה' כרצונו.

אחריו נשא את המשא המרכזי הרב מרדכי נויגרשל שליט"א, מגדולי המרצים של עולם התשובה מזה כארבעים שנה ומייסד ארגון 'יהדות מזוית שונה'. הרב נויגרשל הוכיח בדרכו הקולחת כיצד אכן ניתן לפתור כל שאלה שעולה בעידן המודרני באמצעות תורתנו הקדושה, וכיצד צורת משפט זו עולה עשרת מונים מכל בחינה על כל צורת משפט אחרת.

הגאון הרב ירון אשכנזי שליט"א, מו"ץ בקו ההלכה הספרדי ומראשי 'הידברות' דבר

אף הוא מעומק לבו על חובתנו שלא להרתע מהמלעגינים למיניהם ולשנס מתנינו לקראת היעוד הגדול של מדינה על-פי תורה.

דברי כ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א בכנס לקראת מערכת הבחירות, שנת התשמ"א

אפשר לומר שלא רק לפני מאה שנה התחילה המלחמה אלא מימי דתן ואבירם התחילה המערכה...

ישנו המכתב משנת תש"ט שחתמו האדמו"רים ושם רואים בפירוש שזאת הייתה הכוונה...

המערכה הזאת נמשכת כסדר, **המערכה היא האם א"י היא ארץ כמו ספרד, או שא"י היא ארץ הקודש שהקב"ה הבטיח בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו, על זאת נסובה המערכה - על שלטון התורה בארץ ישראל. לא עבור תיקונים.**

המטרה שלנו היא מהפכה, להפוך שבא"י התורה תהיה החוק של א"י, שהגמרא והשו"ע יהיו החוקים של א"י, זהו ודאי בלי שום ספק...

אם יהודים היו לוקחים זאת במחשבה, והיו יודעים שאת זה באים להכריע - גורלו של ארץ ישראל, האם ארץ ישראל תהיה ארץ התורה, והיהודים יהיו עמו של הקב"ה...

ואם עשרות אלפי יהודים חרדים היו משתתפים בבחירות, והרבה שב-ואל-תעשהניקע'ס והרבה שיש להם חשבונות רבים היו יוצאים ועוזרים, אם היו יודעים שזו המערכה עכשיו כאן, היו בלי שום ספק באים

אנו צריכים לדעת את המטרה של המערכה הזאת של שנת תשמ"א, של הבחירות האלו, זהו באמת ענין גדול, אבל אנו צריכים לדעת לחזור להתחלה, **המערכה הזאת היא לא מערכה עבור עוד חבר כנסת יותר או פחות, תיקון או עוד כמה תיקונים, על אף שהדברים האלו כשלעצמם הם מאוד נחוצים וחשובים...**

אלא אנו צריכים לחזור לשורש, כבר למעלה ממאה שנה שהיהדות החרדית בראשות גאוני וצדיקי הדור יצאו למלחמה נגד פורקי העול, מינים שנתלבשו להם ולקחו להם מצוה - לקחו ענין של חיבת ארץ ישראל, ובזה נתלבשו ורצו לעקור את הדת ולהוריד מעם ישראל את הצביון ולעשות את העם לעם כמו סבא סבתא רעמה, כמו עמים אחרים, צרפתים.

לא עם ה', לא עם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, לקחת את התורה מהיהודים, ובמקום זה לתת ליהודים חוקים הטורקיים והרומאים, ואנגליים.

וזוהי היה המערכה של היהדות החרדית עד היום הזה...

[*] מתומלל מתוך הקלטה ומתורגם משפת היידיש.

שיש דברים שצריך סייעתא דשמיא, רוח טהרה ממרום, אבל הקב"ה רוצה שגם אנו נעזור.

ומשתתפים ועוזרים בדרך שמורים גדולי ישראל ללכת.

צריך עוד לדעת, לא רק שבוע זה כשהולכים לבחירות וזה מספיק אלא כסדר כל שנה וכל חודש וכל יום בשנה, כל יהודי באשר הוא, יכול לעזור לזה להרבות כבוד שמים וכל אחד יש את הכוח לפעול.

לנו אנו צריכים לדעת, שאם ישאל השואל שאלו דברים בעלמא ואין לזה תקווה, דברים מופלגים ומופלאים, שלפי החשבון אם נצא לרחוב ולשואל, יאמרו האנשים שאין לזה תקווה וזהו דבר רחוק.

השיות יערה רוח טהרה ממרום ונזכה כולנו להרבות כבוד התורה וכבוד שמים ונזכה לגאולה שלמה ולקבל פני משיח צדקנו במהרה. אמן. ■

צריכים אנו לדעת שהתורה ויהדות הם אינם מתמטיקה, בתורה מצאנו "ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו" ושואל רש"י וכי כך הוא החשבון? שצריך להיות ומאה מכם ב' אלפים, ועונה רש"י "אלא אינו דומה מועטים העושים את המצווה למרובים העושים את המצווה", בתורה אין חשבונות של מתמטיקה.

המערכה היא האם א"י היא ארץ כמו ספרד, או שא"י היא ארץ הקודש שהקב"ה הבטיח בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו, על זאת נסובה המערכה - על שלטון התורה בארץ ישראל. לא עבור תיוונים.

המטרה שלנו היא מהפכה, להפוך שבא"י התורה תהיה החוק של א"י, שהגמרא והשו"ע יהיו החוקים של א"י, זהו ודאי בלי שום ספק...

היו הרבה מפלגות בשנים עברו כאן ובחול"ל שלא היה להם שום תקווה שיהיו בשלטון, וסוף עברו והיצר הרע עזר להם. לנו, על אף שאנו ציבור קטן אף על פי כן, אם כל הציבור יתלכד ועוד ועוד...

אנו צריכים לחשב שהיו זמנים בדורות עברו לא הרבה, שרוב מנין ובנין של כלל ישראל היו שומרי תורה ומצוות, ואם הש"ת יעזור בודאי נזכה שגם כאן נגיע למצב הזה...

הסבא, מרן מהרי"ד זצ"ל, פירש את הפסוק "ויגרש מפניך אויב ויאמר השמד" אפי' שהקב"ה מגרש האויב, בכ"ז רוצה הקב"ה שאתה גם תעזור, שאתה ג"כ תשמיד, ודאי

הרב עובדיה יוסף:
"חוב גמור על כל מי שחרד לדבר ה' לעלות לארצנו הקדושה."

הרב יהושע בנימין זילבר:
"גם בתקופה זו בשלטון החופשים לא נפטרו ממצוה זו."

חובת העליה לארץ ישראל

חדש ספר

גדולי התורה ותחסידות קוראים לעם ישראל לעלות לארצנו הקדושה

הרב שלמה זלמן אוירבך, שרת ציץ אליעזר, החתם סופר, היעב"ץ, התשב"ץ, המכתב מאליהו, האדמו"ר מצאנז, הרב יוסף חיים זוננפלד, הרב איסר יהודה אינשטרן, האדמו"ר מגור, האדמו"ר מוסקטשוב, הנצי"ב מוולוז'ין, הרב משה כלפון הכהן, הרב יצחק אלחנן, השד"ח חמד, ועוד רבנים הקוראים לעליה לארץ ישראל.

להשגת הספר 052-7675321

משואו של הגאון רבי מרדכי נויגרשל שליט"א כנס ההשקה לחוברת 'מדינה של תורה'

לאשה. הכיוון היה כמובן מאד מכבד כלפי כל אחד - כלפי הנשים, כלפי הגברים... מתקשר אלי אברך אחד, ואומר לי - מה שאמרת זה יפה מאד, אבל זה לצרכי יצוא, ואילו בינינו - אנחנו הרי יודעים שזה לא כך. אמרתי לו -אני מאד מצטער

שהתעמולה שממלאת את חללו של עולם כאילו באמת זה לא כך משפיעה בין השאר אם לא בראש ובראשונה גם על אנשים כמוך. אבל לי אין שתי מערכות הסברה, מה שאני אומר בבית אני אומר גם בחוץ, כי כך למדוני בבית, בבית אבא - לומר את האמת.

ממילא, הנמשל הוא שגם בתוך המחנות שלנו לא תמיד מאמינים שניתן לנהל מדינה מודרנית על-פי תורה. אז בואו נתחיל.

קודם כל, המושג "מדינת הלכה" לא נהיר לי. מלכות יהודה הייתה מדינה הלכה? לא. מלכות ישראל? לא. מלכות בית דוד? לא קראו לה מדינת הלכה, לא קראו לה מלכות הלכה. זו הייתה מלכות שהתנהלה על-פי תורה ועל-פי ההלכה. הוא הדין - אנחנו לא הולכים לעשות למדינה גיור, ואף לא גיור לחומרא, המדינה זה לא גוף ששייך לתאר אותו בתואר 'הלכה', והמושג הנכון יותר זו מדינה המתנהלת על-פי ההלכה. אנחנו נשתמש במושג המדויק. האם שייך לנהל מדינה מודרנית בעולם המודרני וההיפר-טכנולוגי על-פי ההלכה, או לא?

שלום לכולם, היום אנחנו הולכים לדבר - האם וכיצד ניתן לנהל מדינה מודרנית על כל ענפיה על-פי תורה ועל-פי הלכה ודקדוקה של הלכה בלי ויתורים, בלי פשרות, בלי אי אלו קריצות לעולם המודרני.

בדרך כלל מקובל לחשוב, שדבר זה הוא קשה מאד עד בלתי אפשרי, ואלה שמדברים על המושג הזה של מדינה על-פי ההלכה מדברים רק כדי לשלם מס שפתיים. המחשבה הזאת שממלאת את חללו של עולם הן מצד אלה שאומרים בבהלה שאם יקימו מדינת הלכה יחזירו אותנו לחשכת ימי הביניים והן מצד אלה שאומרים, שהרי אם תהיה מדינת הלכה זה יהיה רק שם וכינוי, אבל לא יתכן באמת לנהל את המדינה על-פי הלכה - המחשבה הזאת חודרת גם לתוך מחנותינו. כשאנחנו מדברים על מדינה על-פי תורה קורצים לנו קריצה, וזה בבחינת 'ונהי בעינינו כחגבים', וממילא - 'וכן היינו בעיניהם'.

אתן משל - דברתי פעם על מעמד האשה על-פי התורה. בלי להכנס לפרטים - כי זה לא הנושא שלנו - הכותרת הייתה שמעמד האשה שווה אם אמנם לא זהה למעמדו של האיש, וההבדלים נובעים כתוצאה מהבדלים מהותיים שקיימים בטבע ובמציאות ובתפקיד בין איש

6-5 - "ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע לאמר עבדך אישי מת ואתה ידעת כי עבדך היה ירא את ה' והנשה בא לקחת את שני ילדי לו לעבדים. ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן". אלישע אומר לה לקחת את השמן וליצוק לתוך הכלים.

והשמן שפע ושפע ושפע והרבה מאד כלים נתמלאו בשמן, ואז היא באה לשאול את אלישע מה לעשות בשמן שנוצר. ואמר לה אלישע - "לכי שלמי את נשיך ואת ובניך תחיי בנותר". כלומר, כתוב בפשוטו של מקרא, שהכל שלך. ומה עם תרומות ומעשרות? מכיון שמהשמן המקורי כבר הופרשו תרומות ומעשרות, השמן ששפע מן השמן הוא כמו הרחבה של השמן המקורי. ממילא גם בנס חנוכה, וממילא גם בבשר המודרני.

כך בכל התחומים אפשר

למצוא התיחסויות הלכתיות רלוונטיות במקורות עתיקי היום, ומי שאינו מאמין בזה דומה לאותו סיפור, שפעם אחת העגלון לקח חבית של היינן כדי להעביר אותה ממקום למקום, ובדרך העגלה החליקה, כי הימים היו ימי חודש שבט, הדרכים מכוסות קרח, שלג יורד, הסוס החליק, העגלה נשברה, יצול נשבר, הסוס מת, החבית התנפצה והיין נשפך על השלג. ולא די לו בכל הצרות האלה, אלא שעוד הזמין אותו בעל החבית לדין תורה שישלם לו את הנוק. הרב ישב ופסק שהוא חייב לשלם את הנוק. שואל אותו העגלון על סמך מה כבוד הרב פסק? אמר לו - זה כתוב שו"ת נודע ביהודה, יש שם שאלה דומה. ועל-סמך מה הנודע ביהודה, רבי יחזקאל לנדא, פסק את פסק הדין שלו? אמר לו - זה כתוב בשולחן ערוך, בחושן משפט, בבית יוסף ובנושאי הכלים. ומנין רבי יוסף קארו לקח את התשובה? אומר - מה פרוש,

אז קודם כל צריך לדעת, שהתורה היא תורת חיים, והתורה וההלכה היא למעשה ספר התקדימים. בדיוק כמו שכאשר לומדים נזקי שור ובור, אף אחד לא מעלה על דעתו שהדברים רלוונטיים רק לשור ולבור ולא לתאו ולמכשול אחר, אלא בור זהו כינוי לאבטיפוס של סוגי מכשולים, ושור זה אבטיפוס לסוגי מכשולים אחרים, ואנחנו בלמדנו את הגמרא עושים הפשטה ומגיעים לשורש, ואז אפשר לראות מה שייך לאותו שורש ומה שנקרא 'לדמות דבר לדבר', לדמות מילתא למילתא.

קודם כל צריך לדעת, שהתורה היא תורת חיים, והתורה וההלכה היא למעשה ספר התקדימים. בדיוק כמו שכאשר לומדים נזקי שור ובור, אף אחד לא מעלה על דעתו שהדברים רלוונטיים רק לשור ולבור ולא לתאו ולמכשול אחר, אלא בור זהו כינוי לאבטיפוס של סוגי מכשולים, ושור זה אבטיפוס לסוגי מכשולים אחרים, ואנחנו בלמדנו את הגמרא עושים הפשטה ומגיעים לשורש, ואז אפשר לראות מה שייך לאותו שורש ומה שנקרא 'לדמות דבר לדבר', לדמות מילתא למילתא

אתן דוגמא, למשל. אם יש היום שאלה הלכתית על בשר שעושים אותו מרקמה של בשר ויוצרים בשר שנקרא בשר סינטטי על-ידי הנדסה גנטית ששכפלו את הרקמה של הבשר - האם בשר זה יהיה לו דין של בשר או לא. נפקא מינה - לשאלות של בשר וחלב. מה שאני הולך

לומר עכשיו זה להלכה ולא למעשה. לכאורה זה דומה לנס חנוכה, לפי אחת הדרכים להבין אותו. הרי היה מספיק שמן להדליק יום אחד והשמן הדליק שמונה ימים. אחת הדרכים להבין כיצד הנס קרה, זה שהשמן נבע ונוצר ממנו שמן, והרי הדין הוא שמותר להדליק את המנורה בשמן זית ולא בשמן אחר. מי אומר ששמן שנוצר משמן זית יהיה לו דין של שמן זית? בית דין של חשמונאי פסקו להלכה דין, שהשמן המתוסף שנבע ושפע מהשמן המקורי שהוא יצא מתוך הזית - יש לו דין של שמן זית. ולכן אפשר להדליק אותו במנורה. אז מה זה משנה אם שמן יוצא משמן בטכנולוגיה של נס, או בשר יוצא מבשר בטכנולוגיה של הנדסה גנטית או כל טכנולוגיה מודרנית אחרת. וממילא יהיה איסור של בשר בחלב בבשר הנוצר. מנין בית דינו של חשמונאי לקחו את זה? לכאורה אלו פסוקים מפורשים בבניא (מלבי"ם ז

לאכול ביום כיפור, ושאלו אותו - הרי כבריסק נוהגים להחמיר כל-כך, מדוע כבודו כל-כך מקל ביום הכיפורים. אמר - חס ושלום, אני לא מקל ביום הכיפורים, אני מחמיר בפיקוח נפש! וכך נהגו להחמיר בפיקוח נפש עד כדי כך, שאשה שצריכה ללדת - מותר לבעלה לנהוג ולנסוע אתה ברכב גם אם יש נהג אחר, כי היא תרגיש יותר טוב אם בעלה יהיה אתה, ואם היא תרגיש יותר טוב אם בעלה ואמא שלה יהיו אתה - גם זה מותר, ואם יש חולה עיוור שיש בו סכנה - מותר להדליק נר בשבילו או חשמל. תגידו - הוא ממילא לא רואה? הוא יהיה יותר רגוע אם ידע שאחרים רואים ומטפלים בו כמו שצריך. אם כן, תגיד לו שהדלקת ואל תדליק? לא, הוא עלול להרגיש בזה, או שאיזה חכם מתחכם עלול לבוא ולהגיד לו והוא יאבד את האמון ואז תהיה סכנה גדולה. בגלל החששות האלה...

ממילא בית חולים יכול להיות מנוהל על-ידי ההלכה ויש לנו כבר מודלים - בית הרפואה 'מעייני הישועה' בבני ברק, בית הרפואה 'לניאדו' בנתניה, בית הרפואה 'שערי צדק' בירושלים - כל אלו - כולם, רובם, בחלקם, יצרו גרעין ומודל איך אפשר לנהל בריאות ורפואה על-פי ההלכה. אז יש לנו המודל העתידי.

טכנולוגיה - בתי חרושת. יש בתי חרושת שצריך לעשות בהם כל מיני פעולות בשבת כמו חשמל. אז באמת אפשר להיעזר בגויים, ובאמת יש מציאות שבהרבה מקומות זו גם שאלה של ספק פיקוח נפש. אבל לא רק זה. ברגע שמבינים את חשיבות הענין, משקיעים הרבה יותר כוחות לפיתוח טכנולוגיות שיאפשרו להפעיל את הדברים בשבת בלי שום חשש של איסור. לשם כך מכונים כמו המכון לפתרון בעיות טכנולוגיות על-פי ההלכה של הרב הלפרין ועוד מכונים דומים צריכים לקבל תקציבים פי מאה ממה שיש להם, ולהפעיל מחקרים פי מאה ממה שהם חקרו, ואם יבינו את החשיבות של הענין ויקדישו, ממילא אפשר יהיה לנהל את הדברים על-פי הלכה ללא שום כחל וסרק. בביתנו, למשל, יש לנו מערכת חשמל של שבת, לא גנרטור, אלא

זה כתוב בטור! ומנין רבי יעקב בעל הטורים לקח את התשובה? אמר - זה כתוב בתלמוד, מסכת בבא קמא! ומנין התלמוד לקח את הדברים? זה כתוב במשנה! ומנין המשנה לקחה? אמר - זה כתוב בפסוקים, ומה זה הפסוקים? זאת התורה. ומתי נתנה תורה? בו' בסיון. פרץ העגלון בצחוק ואמר - אדוני הרב, איך יהי' כבודו לפסוק הלכה על עגלה שנוסעת בחודש שבט כשהדרכים חלקות והכל מכוסה קרח והעגלות מחליקות וסוסים מתים וחביות מתנפצות, מתורה שנפסקה בחודש סיון, שנכתבה ונתנה בחודש סיון, בזמן שכבר הדרכים לא מכוסות שלג ואין קרח ועגלות לא מחליקות וחביות לא מתנפצות? - זו הרמה של השאלה, איך אפשר על-פי תורה להכריע בשאלות מודרניות. עד כאן פתיחה.

עכשיו, להנהיג מדינה, חברה, על-פי ההלכה - יש לזה השלכות בחיי הכלל ובחיי הפרט. גם היום, גם במדינת ישראל וגם במקומות אחרים בחו"ל, ישנם תקדימים שמהווים את הגרעין איך לנהל מדינה על-פי ההלכה. למשל, אנשים חושבים שאפשר לנהל את המדינה היום וגם הדתיים ושומרי המצוות והמכונים 'חרדים' יכולים לחיות בה מכיון שיש הרבה כאלו שאינם שומרי תורה ומצוות, ויש גם הרבה גויים. ממילא אפשר לעשות כל מיני דברים, כי אנחנו סומכים עליהם. מה היה אם לא היו חילונים, הם אומרים, איך היה מתנהל הצבא?

אז קודם כל צריך לדעת עקרון יסודי - פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה חוץ מעבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. בוודאי הדוגמא הקלסית זה שבתות בבתי חולים. אז יש דברים שאם יש גוי, מחזורים אחרי גוי, ויש דברים שלא צריך לחזור אחרי גוי, אלא גדולים בישראל הם אלו שמחללים שבת לצרכי פיקוח נפש. ולא רק צרכי פיקוח נפש דוחים את השבת, אלא גם ספק ספק ספיקא של פיקוח נפש דוחה את השבת. ניתן לנהל בתי חולים על טהרת העובדים היהודים ושומרי המצוות בלי לעבור על אף סעיף של הלכה ובלי להקל ראש בשום פרט של סעיף של הלכה. הרב מברייסק היה נוטה להורות לכל מיני חולים

אבל היום זה לא רק זה. כל תעשיית המזון בא"י, או למעשה רוב תעשיית המזון בא"י – יש לה הכשרים מהודרים, ולמה? משום שהביקוש להכשרים מהודרים גדל. ולא כדאי לחברות להפעיל ליינ מיוחד... הרי הם רוצים את פלך השוק הזה. הרי הציבור החרדי הוא קנין של מוצרי מזון, יש לו משפחות

ברוכות ילדים, וכל חברה רוצה שפלך השוק הזה יעזר בשרותיה, ממילא היא צריכה לספק לפלך השוק הזה את מלוא צרכיו על-פי ההלכה בהידור גדול. אז מה, הם יעשו לזה ליינ מיוחד? כשמדובר במפעלים בחוץ לארץ כך עושים, אבל מדובר שם במפעלים ענקיים שמספקים את תוצרתם לעשרות אם לא מאות מליוני קנינים, אבל במפעלים חקלאיים בארץ – לא כדאי להם, וממילא הם מעבירים את כל המפעל להיות

מפעל שומר כשרות, שומר שמיטה, שומר ערלה, כל היקבים בארץ – יש להם הכשרים מהודרים כאלה או אחרים, אולי לא כל, אבל רוב, מכל מקום מספיק אחד בשביל שתהיה לנו דוגמא, שאפשר לנהל חקלאות על-פי ההלכה.

אותו דבר משק החי, חלב. חליבה בשבת – כל כך קל היום לעשות את זה במערכות אוטומטיות שמתנהלות על-פי ההלכה, והחלב שיוצא בשבת – מטפלים בו על-פי כללי ההלכה. אז מה השאלה – למה אי אפשר לנהל מדינה על-פי ההלכה?

בואו נעבור הלאה – צבא. צבא יהודי – אנחנו לא יכולים להבטיח שמיד כשכל המדינה תתנהל על-פי ההלכה לא יהיה צריך צבא. היה צריך צבא בזמנו גם-כן. אבל איך כתוב – מצד אחד כתוב שאברהם אבינו היה לו צבא מצומצם של 318 איש, וחז"ל אומרים שזה היה רק אליעזר – לא היה צריך לקחת את תלמידי החכמים, משום שהיה צריך להאמין ולא לקחת את מי

מערכת מצברים, אשר מפעילה את כל המערכת כולל מזגנים בשבת. והדבר הזה הוא כל-כך טוב, שכלשיש הפסקת חשמל וכל השכונה חשוכה – אצלנו יש אור, כי אנחנו מפעילים את המערכת הזאת. וקרה פעם שביום שישי בשעה של אמצע הבישולים והתנורים עבדו, הייתה הפסקת חשמל בכל האזור, ואצלנו המשיכה השבת להתבשל רק בגלל שישי לנו המודעות הזאת, ואנחנו דאגנו למערכת שמפעילה את מערכת החשמל בשבת באופן עצמאי ובלתי תלוי לחלוטין בחשמל של חברת החשמל. באותה מידה אפשר להפעיל את כל חברת החשמל. זו רק שאלה של מודעות ושל תקציב לא מי יודע מה גדול יותר.

חקלאות – שביעית, תרומות ומעשרות, ערלה. צריך להבין דבר אחד – מה שקורה היום. קודם כל, יש

ישובים חקלאיים שפועלים על-פי דקדוקה של הלכה כמו יסודות, קוממיות, חפץ חיים ועוד. ובשמיטה הראשונה, כשהגיעו שליחי משרד החקלאות לקוממיות והרב מנדלסון הזקן וצ"ל היה בשיא תוקפו, ובאו לממונה על הפלחה ואמרו לו, שאם לא יזרעו בשנת השמיטה לא יקבלו גרעינים לשנה הבאה מההקצבה של משרד החקלאות, שלח הרב מנדלסון את הממונה על הפלחה להגיד לשליחי משרד החקלאות – הוא אמר להם – "אתם שליחי של דוד בן-גוריון. דוד בן-גוריון הצהיר בזמנו, אנחנו לא הולכים להקים מדינה על-פי חוקי קארו", בהתיחסו לרבי יוסף קארו, השולחן ערוך. "אמור לו לאדונך, שאני אראה פה שאנו אכן יכולים להקים מדינה, ואנחנו מקימים מדינה הכי מוצלחת והכי מצליחה לפי חוקי קארו, לפי השולחן הערוך". וההצלחות שהיו לחקלאות דווקא בזמני שמיטת השמיטה מתועדות במבוא לספרו של הרב יוסף ליברמן על השביעית – כל מיני עדויות על מוצאי שמיטות כמושב קוממיות.

במציאת מקורות בספרים שלא הייתה לנו גישה אליהם, וחוסכים לנו המון זמן בחיפושים. אז כל עוד שהיו רק מחשבים, היה אפשר להגביל אותם. ואז השטן ראה שזה לא הולך, המציא את האינטרנט. האינטרנט זה דבר שלאט לאט חודר בכח. מהר מאד לא יהיה אפשר לנהל עסק מעל מחזור מסוים בלי לדווח ישירות דרך הרשת למס הכנסה. אז בשביל זה ישנם הסינונים, הועדות, וההחלטות התורניות וההלכתיות למי כן, ומה למי. כך שגם זה יכול בהחלט להתנהל על-פי תורה ועל-פי ההלכה.

מערכת ענישה - בתי סוהר. אין בתורה עונש של בתי סוהר. אבל זה לא אומר שלא יהיו בתי סוהר בזמן שכל המדינה תתנהל על-פי ההלכה. בשביל להבין את זה צריך לעבור למערכת המשפט. מערכת המשפט הקלוקלת במדינת ישראל כבר לא מהווה איזה גורם שהוא מושא לגאווה. "יש שופטים בירושלים" אמר בזמנו מי שאמר. היום כבר לא כל-כך אומרים... מעולם לא קרה ששופט בבית המשפט העליון [*] הודיע שהוא מתפטר וכל כך הרבה קולות - לא של אנשים דתיים, ודאי לא של אנשים חרדים בלבד - נאנחו אנחת רווחה ואמרו 'ברוך שפטרנו'.

יש מערכת בתי דין רבנית. המערכת כבר קיימת. יש מערכת בתי דין רבנית מטעם המדינה. היא עוסקת מטעם המדינה בעיקר בשאלות של אבן העזר, אבל יש מערכות בתי דין רבניים בכל מיני מקומות לאו דווקא באופן רשמי מטעם המדינה - בדיני ממונות, בכל הדינים האחרים. מערכת של דין תורה היא מערכת מאד מאד מקיפה. אבל צריך לדעת דבר אחד - יש סעיף שאומר - "מכין ועונשין שלא על-פי תורה, אלא מפני שהשעה צריכה לכך". יש סמכות לבתי דין להחליט - לגדולי תורה להחליט, שהיום השעה צריכה גם ענישה בבתי סוהר. כך שענישה בבתי סוהר - אין הכרח שהיא תפסק אם יחליטו שזאת הדרך בעולם המודרני למנוע פשיעה ולהעניש פושעים כדי לחנך אותם לטוב. לעומת זאת,

שלא צריך לקחת כמו שכותב המהר"ל בגבורות ה' דף נה... וכך היה כשיצאו למלחמת מדין - לקחו שליש ללימוד תורה, שליש לעורף ושליש לחזית. וכך כתוב אצל דוד המלך - אם לא דוד שהיה עוסק בתורה, לא היה יכול יואב לעשות מלחמה בגמרא במסכת סנהדרין דף מט... אבל זה לא ככה - במדינה שמתנהלת על-פי ההלכה, אין מקום לצבא בלבד, יש מקום למה שנקרא ישיבות הסדר, וישיבות. כי גם החיילים צריכים לקבוע עתים לתורה, כמו שאומר רש"י במסכת ערובין דף סא, שבזמן שיהושע לחם, נתגלה אליו מלאך, בא אליו לתת לו תוכחה - 'למה לא למדתם תורה', מיד - 'וילן יהושע בעמק' - שלן בעומקה של הלכה. אומר רש"י במקום - 'אותו הלילה היו עוסקים בצמור', כלומר התביעה היתה על החיילים למה אתם לא משלבים קביעות עתים לתורה. אז הצבא צריך להיות 'והיה מחניך קודש', וכך משיח מכריז מי ילך לצבא ומי לא, והצבא מתנהל עם שילוב של תורה עם דרך ארץ, ובני ישיבות יושבים על מקומם ולומדים תורה, ממילא גם המודל של הצבא העתידי כבר יש לנו.

עולם המחשבים והאינטרנט - צריך להבין דבר אחד. כשונסה למדינת ישראל ב-1968 הטלוויזיה הישראלית, אני זוכר בביתנו בנתניה - היינו המשפחה היחידה בכל הבנין בלי טלוויזיה, ולמרות שהמצב הכלכלי היה בהחלט שפיר. וגדולי ישראל הוציאו איסור על הטלוויזיה והאיסור הזה תפס, והמאבק כנגד הטלוויזיה נחל הצלחה מלאה. ולמה? כי טלוויזיה הייתה מכשיר שנועד לשני דברים - לבידור וחדשות, והנלווה אליהם, וממילא גם פרסומות. בידור - אנחנו לא רוצים את הבידור שלהם, חדשות - אנחנו לא צריכים, יש לנו העיתונים שלנו, ופרסומות - זה לא אינטרס שלנו, זה אינטרס של המפרסמים. ולכן לא הייתה בעיה לא להכניס טלוויזיה. ואז הגיעו המחשבים. מחשבים זה דבר הרבה הרבה יותר יעיל. צריך אותם לא רק לחדשות ובידור, צריך אותם לכתבה, לחידושי תורה, ובאמת כמה אברכים אתה רואה יושבים בבתי מדרש וכותבים את חידושי תורתם. היום יש גם תקליטורים תורניים - אוצר החכמה, בר-אילן, שעוזרים לנו

[*] הכוונה לשופט מני מזוז שר".

במסכת קידושין אומרת, שיש חזקה, הקב"ה לא ישאיר את העולם בלי בעלי מקצוע הנצרכים.

עבשיו נעבור לקראת סיום הדברים לאחת הנקודות הבולטות ביותר, עד כמה שמערכת על-פי ההלכה היא טובה עשרת מונים אם לא אלף מונים מהמערכת הקיימת היום, וזה בנושאי החינוך.

הנה כשהתחילה הקורונה, הגאון ר' חיים קנייבסקי לא שש להורות לסגור את תלמודי התורה והישיבות, ומיהר להורות לפתוח אותם על אפס ועל חמתם של המומחים מטעם המדינה, שאינה מדינה שפועלת לפי הלכה. ויצאו כדרכם בקודש בגינזיים וכו'. וגם ראש הממשלה 'לימד' את ר' חיים קנייבסקי שיש פסוק שאומר "ונשמרתם מאד לנפשתיכם". נו, נו. כאילו שהפסוק הזה מדבר על

שמירת הגוף והנפש. כן, הגמרא בברכות אומרת שגוי אחד, הגמון אחד, אמר לאחד החכמים את הפסוק הזה ביחס לשמירת הגוף והנפש, ויש מרבתינו שלוקחים את הפסוק הזה גם לשם. אבל ודאי שצריך שמירת הגוף והנפש, ומי כמו ר' חיים קנייבסקי יודע את זה, והוא אינו זקוק לראש הממשלה שיבוא וילמד אותו.

אבל מה? הדובר פה כתב מאמר, וכך כתב - הרי גם בשיא השיאים של הסגרים הגדולים, השאירו חנויות מזון פתוחות ובתי מרקחת פתוחים. ולמה? כי זה נחוץ מאד, הא תשאל - זה מסוכן מאד? לא, שברו את הראש איך ליצור מה שהם מכנים 'מתווה', איך ליצור מסגרת, איך ליצור מנגנון, איך ליצור דרך, איך לשרטט הוראות שהמקומות הנחוצים הללו יהיו פתוחים בלי שתהיה סכנה מוחשית. ואני כבר לא מדבר על זה ש'קודש הקודשים' של הדמוקרטיה - ההפגנות - היה חייב להתקיים בכל תנאי וגם

אנחנו יודעים היום, שמערכות השיקום בבתי הסוהר אינן נוחלות הצלחה מרשימה מי יודע מה, ולעומת זאת מערכת שיקום דתי נוחלת הצלחה כבירה. אני בעצמי הייתי שותף לסימפוזיונים שבהם השתתפו עובדים סוציאליים מכל העולם שבאו ללמוד את אחוזי ההצלחה של מה שנקרא 'פרויקט שק"ד' - 'שיקום דתי' - היום בבתי הסוהר יש ישיבות, כך שאדרבה - גם מערכת הענישה, כשהיא מערכת ענישה על-פי תורה, אינה רק מערכת ענישה, אלא היא גם מערכת של תיקון והחזרה למוטב של אלה שנכנסים לבתי הסוהר.

האם צריך בהכרח גוי של שבת? גוי של שבת זה עוזר, אבל במקום שאין גוי של שבת? אז טוב, אם מדובר על פיקוח נפש מותר, אם מדובר בלי פיקוח נפש אז אסור, אבל זה לא פיקוח נפש - אז אפשר.

ולא רק זה, אנשים שואלים - הכל טוב ויפה, בתי חולים שמתנהלים על-פי תורה, חקלאות שמתנהלת על-פי תורה, טכנולוגיה שמתנהלת על-פי תורה ומערכת הגנה שמתנהלת על-פי תורה. אבל צריך מומחים! בבתי החולים צריך רופאים, במערכת החקלאית צריך אגרונומים, במערכת התעשייתית צריך מהנדסים כאלו ואחרים, צריך בנאים, שזה כולל מהנדסים, צריך פיזיקאים, צריך כימאים, צריך פרמקולוגים, צריך כאלו שיהיו בעלי תעודות שידועים לעשות את הדברים הללו. את השאלה הו שאל הרב הלורד ד"ר עמנואל ישראל יעקובוביץ' זצ"ל, שהיה רבה הראשי של בריטניה הגדולה, הוא שאל את זה את החזון איש. ואני שמעתי עדות על השיחה הזו בינו לבין החזון איש מבנו של הרב יעקובוביץ'. ענה לו החזון איש - כשיצטרפו, הקב"ה ידאג שיהיה. ולמעשה אני אומר, שדברי החזון איש מעוגנים בגמרא במסכת קידושין, שהגמרא

והציבור החרדי כדרכו יציית לדברי רבותיו, איש איש לדברי רבו. במדינה שמתנהלת על-פי תורה, זה ממילא כך כלפי כל האוכלוסייה.

חינוך. אני כבר לא אומר על תכנים של חינוך, אני מדבר על החופש הגדול. למה צריך חודשיים וחצי חופש בהשכלה הגבוהה. בשיבות אין יותר משלושה שבועות הפסקה בבין הזמנים, וגם שם יש ישיבות בין הזמנים. והנה, כל פעם, כל אימת שהם באים לתת לנו תוכחה למה אנחנו לא מלמדים את מה שהם חושבים שאנחנו צריכים ללמד, אנחנו אומרים - אנחנו בעקבות משיח... איך מערכת חינוך מהנחשלות ומהנכשלות ביותר בעולם מעזה לתת מוסר למערכת החינוך המוצלחת ביותר בעולם. הרי בתלמודי תורה ובישיבות קטנות ובכתי יעקב ובישיבות גבוהות אין צורך לשים גלאי ברזל בשערים ושאר מרעין בישיבן שמערכות החינוך הכלליות הביאו הן ביחס לאביזרייהו דשפיכות דמים והן ביחס לאביזרייהו דגילוי עריות. היה כדאי להקים מדינה על-פי הלכה רק בשביל החינוך.

לסיום הדברים אני רק אומר דבר אחד, שיש לנו מגבלה. קשה מאד לדבר על לכפות קיום הלכה. ולמה? כי מצוות צריכות כוונה. ואם אתה רוצה שבני אדם באמת יחיו על-פי ההלכה, אז צריך שבני אדם יהיו מאמינים, ולכן בראש ובראשונה צריך שהקב"ה יאיר את לבנו ונוכח נוחיה שיותר ויותר יצטרפו לקיום המצוות. מה שקורה, זה שהזמן פועל לטובה, כי ציבור שומר המצוות לגווניו השונים - יש לו גידול דמוגרפי הרבה יותר מרשים מאשר כל ציבור אחר, ואידך פירושה - זיל גמור.

כמו שאמרנו, אני לא אוהב את הביטוי 'מדינת הלכה', כי אני לא יודע בדיוק איך קושרים למדינה יציבות. אני יודע מה זו מדינה שפועלת על-פי ההלכה, אני יודע מה זו מדינה שחוקיה נקבעים על-פי ההלכה, אני יודע מה זו מדינה שמערכותיה פועלות על-פי ההלכה, ואני עדיין לא יודע באופן פרטני איך זה יקרה בכל מקום ומקום, אבל אין לי ספק בעולם שזה בוודאי יוכל לקרות, כי זה גם קשור לאותו עיקר מעיקרי

בסגרים הכי מחמירים. אלא מה? מפני שהם מבינים את חשיבותם של מקומות לממכר מזון, ממכר תרופות, ולפי טעמם המזוז - גם הפגנות - אז הם מחפשים מתחת לאדמה אמצעים ומקציבים לזה גם תקציבים לאפשר שהמקומות הללו ימשיכו לפעול בצורה שלא תסכן. ממילא, הנשיא טראמפ אמר שלא סוגרים בתי-כנסת כי אנחנו לא צריכים פחות תפילות, אנחנו צריכים יותר אם הייתה זו מדינה שמתנהלת על-פי ההלכה, היו יודעים שלא מבטלים תינוקות של בית רבן גם בשביל בנין בית המקדש, והם היו מבינים את החשיבות של ישיבות, תלמודי תורה ואברכי כולל, שלימודם הוא המגן תפילות... ואם כמתוקנות שבאומות לא היינו, כמקולקלות שבהם לא היינו? אז אם הייתה זו מדינה שמתנהלת על-פי תורה, היו מבינים בראש ובראשונה את חשיבותו של לימוד תורה, והיו מבינים שלא שייך לבוא ולהגיד להתפלה ביום הכיפורים בחוץ כשהיה כל-כך חם, והיו משקיעים כסף רב במקום לממן הגנה על ההפגנות - למגן את בתי הכנסת והישיבות. איך? תן תקציב של מאה מיליון דולר, כדי שיוכלו במהירות עם הרבה פועלים לבנות בתוך בתי הנכסת את המחיצות וכן הלאה... אין לי רעיונות, אני לא מומחה לזה, אבל אני יודע שיש פתגם באנגלית שאומר - "Where there is a will, there is a way" - 'במקום שיש רצון, תמצא הדרך'. וכדי שיהיה רצון, צריך להבין את הצורך, וכדי להבין את הצורך, צריך שהמדינה תתנהל על-פי תורה.

עוד דבר - מדינה שמתנהלת על-פי תורה - במקום שיציבו צוות מומחים ויבואו לציבור שומר התורה וינחיתו לו הוראות - ישבו עם הרבנים ויגיעו לסיכומים עם הרבנים, והרבנים יצאו עם ההוראות, ואז ההוראות ישמרו בלי ספק. לקראת סוף, סוף הקורונה, פתאום הם הבינו שזה מה שצריך לעשות, ובמקום לבוא לציבור ולהנחית עליו הוראות לחיסון - הם הבינו שעם הציבור החרדי צריך לשבת עם הרבנים, עם פוסקי ההלכה. הם ישבו עם הרב זילברשטיין, עם אבות בתי הדין של בני ברק, נתנו להם את האינפורמציה, ועכשיו רבנים יתנו את החלטתם

גאולה שלישית אין לה הפסק

הרב ישראל רוזנברג

התחיל קיבוץ הגליות, כמו שנעתיק מיד. וכעיוס, הלא אין שום מדינה בעולם שיהודים כה רבים דרים בה, ובקרוב ממש יהיו רוב יושביה עליה. ולכן עלינו להתבונן, האם מצב זה הוא בכלל מה שאמרו חז"ל, שלא תהיה עוד גלות אחר זה, וקודם נעתיק מגדולי ישראל מה שאמרו, שאנו כבר בזמן קיבוץ גליות.

הג"ר איסר זלמן מלצר זצ"ל אמר פעם - "הרבי זצ"ל [הנצי"ב] אמר פעם על אודות שיבת ציון, כיצד זה יתכן שעכשיו רואים את תחילת חזרת ישראל לארצו... (מפי הג"ר ז"ל ב"ק נ"ו נושא הדיוק בירושלים, מדריך עין המים ח"ג עמוד 526).

והג"ר איסר זלמן מלצר זצ"ל עצמו כתב ב'קריאה נאמנה' - "הבה נתבונן ונכיר את התפקיד הגדול המוטל עלינו לעת כזאת, אשר זכינו אחרי כאלפיים שנות גלות מרה לחזות בשיבת בנים בונים לגבולם בממדים ענקיים" (התפרסמה בשעתו, ולעטסה בספריס).

מצינו בחז"ל בכמה מקומות, שאחר הגאולה השלישית שוב לא תהיה גלות. בירושלמי (סע"ט פ"ו ה"ו) איתא - "נְהִיבֵיבֵיבֵי ה' אֵלֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירְשָׁתָהּ] וְהִיטְבֵיךָ וְהִרְבֵיךָ מְאֹד, אבותיך אע"פ שנגאלו, חזרו ונשתעבדו, אבל אתם, משאתם נגאלים, עוד אין אתם משתעבדין...".
וכן בתורת כהנים (במקומי פרק 6 פ"ק א) - "ולא תגעל נפשי אתכם, משאני גואל אתכם שוב איני מואס בכם". וכן בילקוט שמעוני (יחזקאל רמז נ"ט) - "כך ישראל נגאלו ונשתעבדו, ולבסוף יגאלם הקדוש ברוך הוא ושוב אינם משתעבדין לעולם", וכן במכילתא שמות טו, ובפסיקתא רבתי פל"ו ועוד.

ויש להתבונן האם אנו בתקופה זו שדברו עליה חז"ל, ששוב לא יגלו כלל ישראל מעל אדמתם, ואבאר דברי. מצינו, שכבר בעבר הרחוק, כשלא היו תושבים יהודים כה רבים בארץ ישראל, אולי רק מליון אחד - כבר אז אמרו גדולי ישראל שכבר

המשך משאו של הגאון רבי מרדכי נויגרשל שליט"א

האמונה, שאני מאמין באמונה שלמה, שהתורה הזאת לא תהא מוחלפת ולא תהא אחרת מאת הבורא יתברך שמו. ומכיון שהתורה היא מערכת ההוראות איך להפעיל את העולם והאדם והיא רלוונטית תמיד - אז בוודאי ובוודאי גם עבור השאלות המתחדשות וגם איך להשתמש בטכנולוגיות המתחדשות - יש לתורה ולחכמה הרבה מאד מה לומר, ובעזרת ה' יאיר את הלבבות ונזכה באמת שיותר ויותר יהודים יכירו וידעו כי ה' הוא האלהים, וכי תורתו שנתן בסניי היא תורת אמת, ואז כולם ירצו שתהיה מדינה שהיא וחוקיה פועלים על-פי ההלכה. תודה רבה.

"למודה היא הארץ הזאת להשחית את יושביה, האמוריים כלו בה, והיהודים כלו בה".

ובמצודת דוד איתא - "בעבור שהעובדי כוכבים אומרים על מקומות א"י אוכלת אדם את ר"ל למודה את ומורגלת לכלות ולאכד בני אדם, כי מתחלה נאכדו וכלו בה הכנענים יושבי הארץ ולאח"ז כלו בה בני ישראל אשר ישבו תחתם".

ובמהר"י קרא איתא - "שנאמר ארץ אוכלת יושביה היא, שבתחילה ישבו בה שבעה עממים וגירשם, ואח"כ הושיב בהן ישראל וגירשן".

היוצא מדבריהם, שבנבואה זו עוסק הקב"ה בריצוי הארץ [נעין מה שכתוב 'או תרצה הארץ...'], שבזמן הגלות, אוה"ע היו אומרות שא"י היא מקום מסוכן, וכל מי שבא שם הרי סופו רע, וזהו חילול גדול לארץ הקדושה. ולכן בא הקב"ה לרצותה, ואמר שלזה הבושה והכלימה יבוא זמן, שיפסק ולא יתווסף עוד ע"ז, ולא יראה עוד שיכול בגווה, ולא תאכל עוד את האנשים שבה.

ובנוגע למה שאמר הנביא - "וּמְשַׁכֶּלֶת גוֹ יָךְ הָיִיתָ עִי"ש בַּרְשִׁי", שקודם הנ"ל כתב על תיבת "לשכלם" בזה"ל - "לגרש יושבין מקרבך הוא קרוי שכול", וכן הוא במצודת דוד - "להיות גרושים ואבודים ממך", וכן כתב המהר"י קרא - "לא תוסיף עוד לשכלם להגלותם ולגרשם ממך". והכוונה, שהפסוק מתייחס לשני אופנים של צרות שנעשו לארץ ישראל - א) שנהרגו בה אנשים רבים, ב) שנתגרשו ממנה אנשים רבים. וע"ז מנבא, שדבר זה לא יוסיף להיות עוד פעם - "לִכֵּן אֶדְם לֹא-תֹאכְלִי עוֹד וְגוֹיִךְ לֹא תִכְשְׁלִי עוֹד נְאֻם אֲד-נְי ה'". ולא-אֲשַׁמְעֶ אֲלֶיךָ עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם

וְכֵן אָמַר הָאֲדַמּוֹר מִקְלוֹיזְנוּבוּרְגַּז צ"ל - "שזוהי ישועה דלעילא שמתחילים כבר לקבץ נדחי ישראל" (שפע חיים ח"ב שנת שזיה, פרשת וילך).

וְזו"ל הג"ר זלמן סורוצקין צ"ל - "והנה באים הקיבוץ גלויות בזעיר אנפין, בשנים אחרונות" (אונים למרה סוף ופתחון).

וכתב הג"ר יחזקאל אברמסקי צ"ל - "עתה בשעה של קיבוץ נדחי ישראל ותפוצות ישראל מתכנסות אל הארץ אשר חלק לנו מי שאמר והיה העולם הגיעה גם השעה..." (הכנסת צמח ציון עמ' 834).

והגרא"א דסלר כתב - "וגם כאן הכוונה שבאותה אחרית הימים בה סבלו כל כך בגלות באותה אחרית הימים יחזרים הקב"ה לארץ הקדושה, והיינו שוב היפוך ההנהגה כנ"ל. ובבחינה זו היא מה שראינו עכשיו היסורים הנוראים רחמנא ליצלן, ואחר כך הנסים הגדולים בארץ ישראל" (מכתב ממליו ח"ה עמ' 57).

וכעת עלינו להתבונן האם יתכן, שח"ו ילכו כלל ישראל עוד בגולה, ובראשונה נראה שדבר זה מפורש בדברי הנביא.

כתוב (יחזקאל לו) - "וְהוֹלַכְתִּי עֲלֵיכֶם אֶדְם אֶת-עַמֵּי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁוֹף וְהָיִיתָ לָהֶם לְנַחֲלָה וְלֹא-תוֹסֵף עוֹד לְשַׁכֵּלֶם כֹּה אָמַר אֲד-נְי ה' יֵעַן אֲמִירִים לָכֶם אֲכַלְתָּ אֶדְם אֶתִּי וּמְשַׁכֶּלֶת גּוֹיִךְ הָיִיתָ. לִכֵּן אֶדְם לֹא-תֹאכְלִי עוֹד וְגוֹיִךְ לֹא תִכְשְׁלִי עוֹד נְאֻם אֲד-נְי ה'. וְלֹא-אֲשַׁמְעֶ אֲלֶיךָ עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם וְתִרְפַּת עַמִּים לֹא תִשְׁאִי-עוֹד וְגוֹיִךְ לֹא-תִכְשְׁלִי עוֹד נְאֻם אֲד-נְי ה'".

ובביאור מה שאומרים האומות העולם על ארץ ישראל, שהיא "אוכלת אדם", כתב רש"י -

כדאי כבר נולד משיח, אבל בעונותינו מפלת אותו כל פעם ופעם בעבור שאנו מתרפין מדברי תורה, וזהו שנאמר בגמ' (סנהדרין טז) אמתי אתו בר נפלי א"ל בר נפלי קרית ליה, א"ל אין דכתיב... (הויגס נספרי קן המגולה).

וכתב הגרי"א וינטרויב זצ"ל בספר 'התקופה בסערת אליהו' (עמ' מט) - "בכמה מקומות בנביאים הגדירו מהלך הגאולה כלידת כנסת ישראל מחדש גם ילדה ציון בניה' (ישיב טו), 'כמו הרה תקרב ללדת' (ישיב טו), וכדומה. בהיות גוף הגאולה בסוד לידה על כן נמצא בה גם העיבור, ובעיבור יש כבר אות על הלידה העתידה... והרי כבר אמרו חז"ל, דמשיח נקרא בר נפלי... כי בהיותו בסוד הלידה תוכל להתהפך לנפל ח"ו... אמנם כל הדברים הללו רק על קץ שיכול להיות שהחטא יגרום לביטולו, דהרי הרבה קיצים אמרו חז"ל, ובהם באופן דאם זכו אז, אבל ח"ו באופן דלא זכו יהיה העיבור נהפך לנפילה. אבל על קץ האחרון... אז העיבור בודאי יתרקם ללידה גמורה. וע"ז באו דבריהם כאן, דאין לך קץ מגולה מזה פירושו דכבר הגיע כאן אות על הלידה וכבר הוכר העובר העתיד להולד..." (הויגס נספרי קן המגולה).

למדנו מדבריו, שנבואה זו, שהארץ תתן פירותיה, היא היא האות שיהיה קודם הגאולה, ששוב לא נחזור עוד מכל תהליך ההתקדמות שיהיה אח"כ, כי יתקיים ויהיה לבר קיימא בריא וחזק, עד כי יבוא שילה.

נמצאנו למדים מכלל נבואה זו, שהקב"ה מרצה את הארץ בשני אופנים - מצד שממת פירותיה, ומצד שיכול בניה. ובשניהם מובטח לנו שיתקיים הריצוי לעד ולעולם.

וְחָרַפְתָּ עִמָּי לֹא תִשְׁאֵי-עוֹד וְגוֹיֶיךָ לֹא-תִכְשְׁלֵי עוֹד וְנָאִם אֶד-נִי ה'."

והנה כעת ששוב התרבו יושבי ארץ ישראל, והיא כבר נשתוותה לכל מדינות העולם גם יחד, ודברים רבים מצליחים כאן הרבה יותר מכל מדינות העולם, כידוע. ואם ח"ו יחזור מה שקרה בעבר, בודאי ובודאי יתווסף עוד חילול ה' הזה, ולא עוד, אלא זה יהיה הרבה יותר ממה שהיה עד זמננו, ויאמרו הגויים, שגם אחר הגלות הארוכה ח"ו נתרחס מה שנתרחש רח"ל, ולכן בודאי ובודאי לא יתכן שענין זה יחזור ויתרחש פעם נוספת.

עד כאן הראיה שלדעתי ברורה מאוד. ולמען הרחבת הענין נרחיב בדברי הנביא כאן, ויתבאר מה שכתבנו עוד כאן בס"ד.

"לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ דְבַר אֶד-נִי ה' כֹּה-אָמַר אֶד-נִי ה' יְהוָה לְהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לְאִפְיָקִים וְלַגְּאִיּוֹת וְלַחֲרֻבּוֹת הַשְּׁמָמוֹת וְלַעֲרִים הַנְּעֻבּוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לְבָב וְלַעֲג לְשֵׁאֲרֵי־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר מִסְבִּיב. לְכֵן כֹּה אָמַר אֶד-נִי ה' אֲנִי נִשְׁאֲתִי אֶת-יָדִי אִם-לֹא הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לְכֶם מִסְבִּיב הַמָּה כְּלַמְתֶּם יִשְׂרָאֵל. וְאַתֶּם הֲרִי יִשְׂרָאֵל עֲנֻפְכֶם תִּתְּנוּ וּפְרִיכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קָרְבּוֹ לְבָבִי וְיָדוּעַ מִה שֶׁאִמְרוּ חֲז"ל

על נבואה זו, שאין לך קץ מגולה מזה שתתן הארץ פירותיה, וכמעט כל גדולי ישראל אמרו שענין זה כבר מתקיים, כמו שהארחנו לבאר במקום אחר. ודברי הנביא הזה הם ממש הענין הנ"ל, שהקב"ה מרצה את הארץ על הבזיון שהיה לה בשממתה, ולכן אמר לה הקב"ה, שיבוא זמן, בו תתן הארץ את פירותיה שוב קודם הגאולה.

והנה כתב הגר"א (יב"ל אור משפטיים יב, אפן שלמה) - "כי בכל עת ועת מתעברת ממשח, ואם היו ישראל

סיפר כ"ק אדמו"ר מקאפיטשניץ שליט"א על דודו זקנו מרן האדמו"ר ה"אביר יעקב" מסאדיגורה זצ"ל בזה"ל - "קשה לתאר את המצב ששרר לפני מלחמת סיני בארץ. באופן כללי המצב רוח בארץ היה ירוד מאוד... וזכורני, שפנו חסידים מאנ"ש לרבי האביר יעקב, והציעו לו שאולי יסע לחוץ לארץ, וישהה שם עד יעבור זעם. המצב של הרבי לא היה כל כך פשוט, הרבנית היתה חולת לב רח"ל. שנה יותר מאוחר היא אכן נפטרה מהתקף לב. אבל כבר אז מצבה היה מאוד קשה. ובעקבות זה הציעו לו לנסוע לחוץ לארץ, אך הרבי סירב. ונימק זאת בשני טעמים, קודם כל אמר, אני מאמין באמונה שלמה, שחורבן שלישי לא יהיה כאן. אין לי שום ספק בזה, שלא יהיה חורבן שלישי...". (גליון קדושת ציון חודש סטלו תשפ"א).

ועל מעמד הנחת אבן הפינה לת"ת 'טיב ירושלים' בבית שמש, מסופר - "משא תורני בקול חוצב להבות השמיע הגאון האדיר רבי משה שטרנבוך שליט"א הראב"ד דעיה"ק וסגן נשיא העדה החרדית אשר פתח בדבריו... בדברו בשבחם של הנגידים החשובים שלקחו ע"צ לרכוש את השטח אמר כי כיום מחפש לו כ"א השקעה טובה אבל החפץ חיים כבר שאל הלא זה פלא גדול שאנשים מחפשים להשקיע בדבר חולף ואינם משקיעים בדבר של נצחיות אבל כאן אנו מכירים בהני תרי צנתרי דדהבא ר' ראובן שרון ור' פנחס הופמן שבונים בנין לחינוך של תשב"ר על שהרת הקודש, וזכות גדול הוא להם להרחיב גבולות הקדושה באר"י, וכבר נאמר שהבונה באר"י הוא בונה לנצח, שכן בחו"ל עתידים הבנינים להיחרב בעת שיעלו ישראל בקיבוץ גלויות

וכעת יש לנו ללמוד מדברי רבותינו, שתהליך זה כבר החל, ואנו נמצאים כעת בעיצומו.

ולכאורה דבר זה מפורש בדברי חז"ל במדרש תנחומא (פרשת שופטים סימן ט) - "וְהַשְּׁלִישִׁית יִתֵּר בָּהּ, שְׁאִין מִתִּישְׁבִין בְּאַרְצָם אֱלָא בְּגְאֻלָּה שְׁלִישִׁית. גְּאֻלָּה רְאשׁוֹנָה, זו גְּאֻלַּת מִצְרַיִם. גְּאֻלָּה שְׁנִיָּה, זו גְּאֻלַּת עֵזְרָא. הַשְּׁלִישִׁית, אִין לָהּ הַפְּסֵק". הרי לנו בדברי חז"ל שתי נקודות - א) כלל ישראל אינו מתישב בא"י רק בגאולה השלישית, ב) אחר גאולה זו שוב אין אחריה גלות. והיות שאין מתישבים בא"י רק בגאולה שלישית, מוכרח הדבר, שמה שכמעט רובם של כלל ישראל התישבו בא"י באופן נפלא מאוד ביתר שאת וביתר עז מהרבה אומות גדולות אחרות בעולם - הרי שבהכרח זה בכלל כוונת חז"ל באמרם - 'גאולה שלישית אין לה הפסק'.

וכעת נעתיק מדברי גדולי ישראל מאורי הגולה בדור האחרון, שאמרו שאנו כבר בתקופה זאת.

בספר מעשה איש (ס"ה קט"ט) איתא, שהחזו"א אמר - "די סברה איו אז דער ישוב אין ארץ ישראל וועט שוין ניט בטל ווערן ביז ביאת משיח" [הסברא נותנת, שהישוב בארץ ישראל כבר לא יבטל עד ביאת משיח].

והרב מפוניבז' הכריז בפומבי את דעתו, כי קום תקום פה מלוכה של יהודים אשר תקיים ותחזיק מעמד עד ביאת המשיח. זו תהיה אמנם בתחילתה ממשלה חילונית, נאמר כעין מלכות של אחאב, אבל היה תהיה... וכאשר סיפרו לפניו שאחד מאישי התקופה התבטא זמן קצר אחרי ההכרזה על כינון המדינה, סוּפּוּה ליבטל, נתכרכמו פניו, וישאל כהאי לישראל - 'אחרי שכ"כ הרבה דם יהודי נשפך?!' "

מדברי הזוהר הקדוש, הכוונה היא, שעל ארץ ישראל הזו תרד ארץ ישראל שמימית" (פקדושו של אהרן עמ' קיד, גסס רפן של ו'תשל"א עמ' 151).

"אחד שאל את הרה"ק רבי מרדכי הראשון מזוועהיל זי"ע אם לנסוע לארץ ישראל ואמר לו שישע... "א ווייטן קיק האבן מיר, וסיים - ארץ ישראל וועט זאך בויען אין זייערע הענט [ציונים, אין משיח וועט האלץ מקדש זיין] [מבט רחוק יש לנו, ארץ ישראל יבנה בידים שלהם ומשיח יקדש את זה]. והסמך לזה מה שהיה בבית שני, שעזרא טיהר וקידש את העם שעלו עם נשים נכריות" (ספר יסוד לדיק קפ 57).

ולסיום הדברים כדאי להעתיק את דברי המכתב מאליהו בדבר נצחיות כלל ישראל בארץ ישראל, ובטעם הדבר לקיים הישוב בזה"ז, הגם שיש בו עוברי עבירה. וז"ל - "ומצינו דבר נפלא, אמר ה' אל אברהם אבינו 'כי לא שלם עוון האמורי עד הנה', עדיין היו שם ועבר, מלכיצדק מלך שלם. אך אח"כ כשנתמלאה סאתם של עמי כנען כתיב 'ותקיא הארץ את יושביה' (ויקרא י"א כה), ועי"ש בראב"ע - "כל מה שיקיא האדם הוא נתעב בעיניו ואליו לא ישוב", שוב לא נקלטו הגויים בארץ, ככתוב "והשמותי אני את הארץ ושמו עליה אויביכם היושבים בה".

הנה גם את עם ישראל הקיאה הארץ, ומכל מקום רואים אנו, כי עתה השיב ה' בני ישראל רבים לארץ הקדושה ומתישבים בה, איך נבין את זאת? כיון שלעולם לא שייך נתמלאה הסאה בישראל, כי הובטח להם שלא תבטל מהם לגמרי תורה ועבודת ה' חס ושלום, וגם כשגלו אינה הקאה, ואפילו הרבה חס ושלום טועים מדרך האמת, מכל מקום הם קיימים אפילו בארץ הקדושה בתורת כלים של בני התורה עובדי ה' שלא יסופו ממנה לעולמים [כלים בשני אופנים - א כמסיעים או כיוצרי הנסיונות, וד"ל] (מנצח מאליהו ח"ג עמ' 66). ומסוף דבריו נשמע, שהאמין ככל גדולי ישראל הנ"ל, שכלל ישראל לא יוסיפו עוד לגלות ממנה לעולמים.

בעת שתעלה רצונו ית', אבל באר"י הבנינים הם לנצח" (העדה' גליון 1238).

ועל הגר"ח זוננפלד זצ"ל מסופר - "שאלתי אותו, האם אין הוא חושש לתוצאות המלחמה הבלתי פוסקת של שכנינו ועוזריהם מבחוץ, שבתוך אדום וישמעאל. היה זה באחד הרגעים הרעים ביותר שעברו על הישוב. ענה הרב - 'לא יועיל להם שום דבר, אנו ננצח כי אתנו האמת, והארץ הובטחה לנו ע"י הקב"ה, הכותל המערבי הוא שלנו, הכותל והארץ כולה לנו יהיו, אנחנו עתה המיעוט בארץ אבל בעתיד יהיה אחרת, מיעוט שהאמת אתו סופו לנצח בכל התנאים..." (העדה על הסוטה ח"ג עמ' 67).

ובספר דרך עץ החיים (ח"ג עמ' 460) הובא על הגרא"ז מלצר זצ"ל: "בימי המצור על ירושלים, יום לפני שנפצע, החלה הפגזה כבדה, אותה שעה ישבו בביתו מספר אנשים, אמר להם אז רבנו: הקב"ה לא קבצנו כאן כדי להשמידנו".

וכן אמר הגר"ש וולבה זצ"ל - "אצלנו אין מקום לפאניקה וספיקות, אנו חיים פה עם הקב"ה, אפילו חיילים מרגישים זאת בתת ההכרה, כשהם יודעים שיש צבור גדול שעוסק בתורה ועבודת ה', הם יותר רגועים... אדרבה, ההשגחה סיבבה שיגיעו מאות אלפי יהודים לארץ בתקופה הזאת. רואים שהקב"ה רוצה שהארץ תיבנה ולא חלילה תחרב" (קולמוס 032).

על האדמו"ר מבעלו רבי אהרן צוק"ל מסופר, שחלק על אלו שאמרו שכאלו ח"ו יחרב הישוב בא"י, ואמר שאדרבה, ארץ ישראל שאנו בונים יתקדש בארץ ישראל שלמעלה. "מקרה אחר היה כשביקר אצל אותו רב ובתוך השיחה דיבר מרן בשבחיו של הרבי מויוז'ניץ זי"ע שהקים את שיכון ויוניץ בבני ברק, בצינו החשיבות שיש לבניין דירות עבור יהודים בארץ ישראל ומעלותיו של שיכון חסידי וכו', הגיב הרב המארח, שכתוב בזוהר הקדוש שלעתיד לבא לא רק בית המקדש ירד בנוי מן השמים אלא כל ארץ ישראל, וממילא כל השיכונים שבונים עתה עתידים להיחרב. מרן לא אמר לו מילה, אך בשוכנו לביתו נאווה קודש עצר לפני הדלת ואמר: מה שהביא הרב הלז

איזה אילן לטעת בגינה

הרב שמואל קרלינסקי

גם עבור אדם שאינו יכול לטעת עצי פרי - יש מצווה לטעת עצי סרק. ועדיף לנטוע עצי ריח או עצים שיופיים מביא נחת רוח לבריות, שזה הוא שבחה של ארץ ישראל, שהרואים אותה בישובה מברכים את ה' על הארץ הטובה שנתן לבניו. ובעת הגלות, מה הוא אומר: "וְהִיְתָה אֶרְצְכֶם שְׂמֵמָה וְעֵרִיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה". (ויקרא כו ג). ובגאולה כתיב: "כִּי בְשִׂמְחָה תֵצְאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבְלוּן הַהָרִים וְהַגְּבוּעוֹת יִפְצְחוּ לְפָנֵיכֶם רְנָה וְכָל עֵצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחָאוּ קָף. תַּחַת הַנְּעֻצִים - יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת הַסְּרָף - יַעֲלֶה הַדָּרְס...". (ישעיה נה ב).

לקיים בפועל מצוות התלויות בארץ

בנוסף למצוות הנטיעה, ישנה חשיבות גדולה נוספת, שכל אדם ידאג שיהיה לו עץ פרי בגינתו, כמו שאומר הגאון ר' אשר וייס שליט"א (שיעור נקול השון מולדת משע"ט): רובנו נזהרים לא להיכשל באיסורים (על ועשייתם וכו'), אבל לא מספיק לא להיכשל, צריכים להשתוקק לקיים בפועל את המצוות, כמו שמשא רבינו נתאוה לא רק להיכנס לארץ ישראל אלא גם לקיים מצוותיה של הארץ (גמ' סוטה יד), שכן שלמות ישוב ארץ ישראל היא בקיום מצוותיה מתוך חיבה ואהבה.

יש לי שמחה גדולה, מספר הגר"א וייס שליט"א, על שזכיתי לקנות בית בשכונת ירמות', בו יש לי עץ לימון בחצר. כך אני זוכה לקיים בפועל את המצוות התלויות בארץ, להפריש טבל ודאי, תרומה גדולה, תרומת מעשר, מעשר ראשון מעשר שני, פדיון מעשר עם ברכה.

מדינה - הלכה

יש הרבה אנשים שאומרים, על מה אתה מדבר? אין מקום לזוז בבית, ואתה מתחיל לדבר

ספר חדש על המדף

לכבוד ר"ה לאילנות, אנו שמחים להיות אנשי בשורה על ספר חדש שיוצא לאור בימים אלו, בסדרת הספרים שזכינו להוציא ב"ה בנושאי ארץ ישראל.

הספר החדש עוסק כולו במצווה מהתורה לטעת עצי מאכל בארץ ישראל, ככתוב: "וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל" (ויקרא י"ג). ובמדרש רבה למדו מפסוק זה מצווה לטעת עצי מאכל בארץ ישראל.

מקור נוסף למצווה יקרה זו לומדים מהפסוק העוסק בחזרה מעורכי מהמלחמה - "ומי האיש אשר נטע פרם ולא חללו ילף וישב לביתו" (דברים כ ו). ובירושלמי הסבירו, שמדובר רק בנוטע חמשה עצי מאכל בארץ ישראל, שכדי שיזכה להשלים את המצווה הגדולה של נטיעת עצי פרי - הוא פטור מלצאת למלחמה.

בספר מתבאר, שיש הבדל גדול בין שני המקורות: בעוד שמצוות 'ונטעתם כל עץ מאכל' ניתן לקיים גם בעץ אחד של פרי, ואפילו בחצר שאינה שלו, הרי שאת מצוות 'מי האיש אשר נטע כרם' מקיימים רק בחמשה עצי מאכל שנוטע האדם בקרקע שלו, ורק בגפן.

איזה עץ לטעת

אדם שיש לו גינה קטנה ויכול לטעת רק עץ אחד - האם יש עדיפות של עץ מסוים? בספר מתבאר, שלכתחילה יש לטעת עץ החביב עליו, שיהנה מפרותיו, כדי שיוכל לקיים בו את המצוות התלויות בארץ. בנוסף, יש מעלה לטעת עץ משבעת המינים שהשתבחה בהם ארץ ישראל.

להודות? והיכן? על שיצאנו מאפלה לאורה
ומשעבוד לגאולה. והיכן היתה התשובה
שלפני הגאולה?

- נר למאה על מזמור לתודה - המזמור
שהובטחנו בנבואת ירמיה, שישמע בערי
יהודה ובחוצות ירושלים. כולל דיסק שירים
וניגונים על המזמור.

את הספרים ניתן לקבל במשלוח ישיר עד
הבית, בפלאפון: 055-6785647.

ניתן לקבל דוגמא חינם בדוא"ל, וכן ניתן
לרכוש את הספר בגירסת PDF, בדוא"ל:
gmail.com@8436092

איתנו על עצים! אבל באמת הכל תלוי בהבנת
החשיבות, כשם שכל קבלן חייב על פי החוק
לבנות לכל דייר חניון לרכב, וחניון לרכב אש
וכו', כך צריך לקבוע בחוק, שבכל בית חדש
שבונים, הקבלן משאיר חלקת אדמה בה יטעו
הדיירים כמו ידיהם נאכן, המצווה היא לטעת כמו
ידיך ולא על ידי שליח) לכתחילה חמשה עצי מאכל.

ועד שנוכה למדינת הלכה, צריך שתהיה
דרישה מצד הקונים לדאוג בכל בית חדש לחלקת
אדמה. כשם שהקבלנים משתדלים היום לבנות
מרפסות סוכה בשביל הציבור הדתי, כך צריך
שתהיה דרישה לחלקת אדמה. צריך לזכור, כי
מצוות הפרשת תרומות ומעשרות מהתורה נוהגת
רק בעצי מאכל שגדלו אצלך
בחצר, ולא בפירות שקונים בסופר
ובשווק (רמב"ם מעשר ב, 6).

לשם כך צריך לפני הכל
ללמוד את הסוגיה, לדעת היכן
כתובה המצווה לטעת עצים, כמה
עצים צריך לטעת, והאם כולם
צריכים להיות במקום אחד, ועוד
פרטים רבים שמתבארים בפעם
הראשונה בהיסטוריה בספר
החדש 'נטעה כרם' - הלכות
והנהגות מצוות נטיעת עצים.

הספר החדש מצטרף לסדרת
ספרי ארץ ישראל, שזכינו להוציא
בחסדי ה':

- בית ראובן - הלכות, הנהגות
ועובדות מגדולי ישראל
על המצווה שמן הסתם
תהיה היקרה ביותר מבין כל
מצוותיך אי פעם - קניית בית
בארץ ישראל.

- פירות הילולים - לראות
את חסדי ה' באכילת
הפירות. צבעוני, מתאים לכל
המשפחה!

- לבו נרננה - האם צריכים

מהו ט"ו בשבט?
הופיע ויצא לאור הקונטרס הנפלא "פירות הילולים"
והוא פתיחת שער להבנת תוכנו ומעלתו של יום ט"ו בשבט.

בחוברת פרקים מיוחדים
על מקורות המנהג
וסדר אכילת הפירות
במחיצת גדולי הדורות.
ובנוסף פרק מיוחד
שכולל התבוננות
ב"חסד המופלג של הפירות"
עם חידון מיוחד
"בחסדי פלאי הפירות..."
הספר שזור במאמרים
אמרות וסיפורים מדהימים
מגדולי ישראל.

ניתן לקנות את החוברת:
- בחינות הספרים המובחרות
- בעמדות 'לעולם אודר' ברחבי הארץ.

לענדה הקרובה לבידך ניתן להתקשר לטלפון (22) 079-5420539 או 055-6785647.

ברית עולם

הרב מנשה בן-יוסף

מעניש אותנו, והיינו שאהבתו למשפט וצדקה, לתכנים הפרטיים של התורה - גוברת על אהבתו לעמו ישראל.

אולם מאידך מפורש בתורה, שה' ציוונו את המצוות ורוצה שננהג בהם מפני רצונו בטובתנו,

כך אמר ה' למשה (דברים ה ט) - "מי יתן והיה לך בלבב זה להם ליראה אתי ולשמר את כל מצותי כל הימים למען ייטב להם ולבניהם לעלם". ונאמר (דברים ו כ-ז) "כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדת והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אתכם. ואמרת לבנך... ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלהינו לטוב לנו כל הימים לחיתנו פהיום הזה". ואילו

היה ה' חפץ בתכני המצוות יותר מבטובתם של ישראל - היה מצוינו את המצוות מפני היותו רוצה בתכני המצוות, והיה רוצה שנקיים את התורה למען יתממשו תכני המצוות, ולא מפני רצונו בטובתנו. ואם הוא מצונו לשמור את המצוות מפני רצונו בטובתנו, אות היא, כי חפץ הוא בטובתנו יותר ממה שהוא חפץ בתכני פרטי המצוות, שלכן טובתנו היא הסיבה לכך שהוא מצווה אותנו במצוות.

אולם א"כ קשה, מדוע כאשר אנו עוברים על התורה והמצוות ה' מענישנו, הלא טובתנו חשובה לו יותר מתכני המצוות, ואיך גוברת אהבתו לתכני המצוות על טובתנו?

והמבואר בזה הוא, כי אע"פ שמצד פנימיות רצונו, טובת ישראל חשובה אצל ה' יותר ויותר

אבוא בזאת לכאר ענינים יסודיים ביהדות, ואיך עומדת הברית בינינו לבין ה' אלהינו. ואבקש מהקורא שלא יראה בדברים קביעת מסמרות, ואינם אלא מה שעלה לי בזה לפי קוצר דעתי ומיעוט עיוני, ואף בתקוה והדברים אמת - אינם אלא כטיפה מן הים לפי עומק הענינים וגדלם.

עוד אציין, כי דיבורי בזאת על ה' אלהינו הוא כלשונו המקראות, בחפץ ואהבה חרון אף וקנאה, שכך בחר ה' להתגלות לנו בתורתו, ומכיון שכך הוא מתגלה לנו - הרי שכך נכון לנו לפנות אליו, ואע"פ שכל בר בי רב דחד יומא יודע, כי אין הדברים אלא אופני גילוי אלהינו, ואינם נוגעים בעצמותו. ומפני זה לא הטרחתו עצמי למלאות את הגליון בתיבת 'כביכול' על כל צעד ושעל.

פרק א

ה' אלהי ישראל, אוהב הוא את עמו ישראל. רוצה בטובתם, נושאם ונוטלם, מושיעם וגואלם, מלכם ואהיהם.

וה' אוהב את תכני פרטי התורה והמצוות, אוהב הוא צדקה ומשפט, ורוצה שננהג אף אנו בצדקה ובמשפט, רוצה הוא שננהג בקדושה לכבוד שמו הקדוש שנקרא עלינו, ורוצה הוא בכל פרטי תכני מצוותיה של תורה.

ויש כאן מקום שאלה, במה ה' רוצה יותר, מחד גיסא נראה שהוא רוצה בתכנים הפרטיים של המצוות יותר ממה שהוא רוצה בטובתנו, שהרי אם אנו סרים מדרכיו ואורחותיו הוא

בעיני ה' והמוצא חן בעיניו, שכן הוא עושה את המצוות למען ה' וקיום רצונו, בעוד שהעושה את המצוות למען ייטב לו - הוא אינו עושה מה שעושה רק למען רצונו שלו, ולא בזה בחר ה'.

אולם באמת אין זה כך, שהמתבונן בתורה

יראה, כי עיקר הברית בינינו לבין ה' היא על כך שהוא יהיה לנו לאלהים, ופירוש דבר זה הוא, שנראה בו את המטיב שלנו, שנבטח ונאמין בו בטוב ובאהבתו. וכל חומר ע"ז שהחמירה בו תורה כ"כ, אינו מצד השקר והטומאה שבע"ז, אלא הוא מצד הפניה לכוחות אחרים, לראות בהם את מקור טובנו תחת ה' אלהינו, וכמו שרואים שהנביאים כורכים את החטא בהיסמכות על עמים זרים ועל כוחות אחרים עם חטא ע"ז, ועל זה הקפיד ה' לאין שיעור יותר ממי שעובר על רצונו, ועושה את הרע בעיניו.

והסברה נותנת, שכשם

שחמורה כ"כ הפניה לכוחות אחרים לקבל שפע - כך יקרה מכל היא הפניה אל ה' לקבל שפע, שהיא העמדת ה' כאלהים לנו. ויש להתפלא, איך זה לא מצאנו בתורה מצוה לפנות אל ה' לקבל את שפעו, שהיא המצוות עשה המקבילה בענינה לאיסור ע"ז בלא תעשה. נואמנם להרמב"ם יש מצוות תפילה מדאורייתא, אך גם לדבריו קשה, שאין התפילה תופסת מקום מרכזי כ"כ בתורה, כמו שהיה ראוי לכאורה שתתפוס המצוה העומדת כמקבילה לאיסור ע"ז.

ומה שנראה בזה, שהענין המקביל לאיסור ע"ז - הפניה אל ה' לקבל את שפעו - אינה מצוה פרטית, אלא בהיותה ו'נתן לנו את התורה והודיענו את מצוותיו, לטוב לנו כל הימים לחיותינו כהיום הזה, הרי ששמירת התורה כולה, מתוך האמונה והביטחון בה', כי הוא חפץ בטובתנו, ונתן לנו

מתכני המצוות, מכל מקום רצון ה' בתכני המצוות - הוא המנהיג את העולם בפועל. ועל כן בשמירת ישראל את התורה והמצוות תלויה היא טובתם, ואם יסורו ממנה, יענשו, מפני רצון ה' בתכני התורה, אע"פ שבפנימיות - טובתם של ישראל יקרה אצלו יותר.

ולבן לפעמים מתואר העונש בתורה, לא כפעולה אהית, אלא כחוק טבע, כמו שנאמר (ויקרא י"ב, כג) - "וְלֹא תִקְיֹא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאֹת אֶתֶּה" - כביכול, אין העונש רצון ה', אלא כך הוא טבע הארץ, ואע"פ שבוודאי הקאת הארץ אינה אלא פעולת ה' - אין ה' אומר אל תעשו כך, שאם תעשו כך אני אענישכם, כיון שכאן ה' מדבר מצד הרצון בטובת ישראל, שהוא אינו חפץ בהענשתם, אלא הוא מזהירם, שכיון שהארץ מונהגת על פי הרצון בתכני המצוות, אל תחטאו, שאם תחטאו תקיא אתכם הארץ, מכוח הסדרים בהם היא מונהגת, והבן.

ונמצא, א"כ, ששני שורשים יש למצוות התורה ברצון האלהי - השורש האחד הוא הרצון האלהי בעצם תכני המצוות, שה' רוצה בצדקה ומשפט, בהנהגות קדושה, ובשאר פרטי תכני המצוות, ומצד רצון זה באים השכר והעונש, שהעושה את הטוב והישר בעיני ה' - הוא נותן לו שכר, והעושה עוול ותועבה - הוא מענישו. ושורש עליון יותר יש להם, שרצון ה' הוא בטובת ישראל, ובהיות שהשכר והעונש הם על פי הרצון בתכני המצוות, ה' רוצה שעמו ישראל ינהגו על פי התורה והמצוות, למען ייטב להם. ומצד רצון זה באה נתינת התורה והודעת המצוות לישראל, שבידיעתם את התורה ואת המצוות, ינהגו הם על-פיהם, וייטב להם לעולם.

והנה היה נראה, שהמקיים את המצוות מצד הרצון האלהי בעצם תכני המצוות - הוא הנרצה

וְלִיעֶקֶב לָתֵת לָהֶם" וכהנה הרבה מאוד - אין זה רק עידוד וזירוז, לשמור את התורה כי כך ייטב לנו, אלא זאת היא צורת שמירת התורה באופן הראוי והנכון, לשמרה למען ייטב לנו, שרק כך מבטאת שמירת התורה את האמונה והביטחון בטוב ה' אלינו, שזה עיקר רצונו. וכך מבואר במה שלמדתנו התורה לענות לבן, כי ענין המצוות הוא לטוב לנו כל הימים, לחיותינו כהיום הזה, שכן היא צורת שמירת התורה הראויה.

ונתבאר, א"כ, ששתי מערכות יחסים יש בינינו לכינוי יתברך - האחת היא שרצונו בפרטי המצוות מצד עצמן, ועבודתנו היא לעשות הישר בעיניו, והשניה היא רצונו בטובתנו, ומצד זה הוא מצווינו על שמירת כל התורה, שבשמירתה ייטב לנו, ועבודתנו כנגד זה היא שנראה אותו כמטיבנו, ומצד זה הוא איסור ע"ז, ואף שמירת כל התורה בכללות, מצד מה שבשמירתה היא הליכה אחריו לטוב לנו.

ובין תבין בזה סוד גדול, שכשנגלה ה' לעמו ישראל בהר סיני, דיבר את שתי הדיברות הראשונות, כמדבר על עצמו כמו שנאמר: (שמות כ, ד-ב) **"אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי... כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֶקֶד עֹוֹן אֲבֹת עַל בְּנֵים עַל שְׁלֵשִׁים וְעַל רַבְעִים לְשָׁנָאִי. וְעֹשֶׂה חֶסֶד לְאֱלֹפִים**

את תורתו באהבתו אותנו למען ייטב לנו - היא היא הפניה אל ה' לקבל ממנו שפע, והיא הדרך שלנו להראות לה' אהינו את הסמכותנו עליו, והיא היא העבודה הנרצית לפניו ית'.

וזוהו שכתב הגר"א (משלי כ"ט), שכלל כל התורה הוא הביטחון, שבכל המצוות כולן - מלבד התוכן הפרטי שבהן - עצם זה שאנו שומרים אותן מתוך אמונה כי כך ייטב לנו - יש בזה פניה לקבל את שפע ה', ואמירה לגבוה כי אנו בוטחים בו, וסומכים על הדרכתיו, בהם הורנו איך ייטב לנו.

ונמצא ששמירת התורה בשביל לקבל דרכה את שפע אור פניו - דווקא היא העבודה היותר נרצית בעיניו, שעיקר רצונו ועיקר הברית בינינו לבינו, היא שנראה אותו כמטיבנו, ולא נראה אחרים כמקור טובנו. והאיסור לראות אחרים כמקור טובנו הוא איסור ע"ז, והביטוי שהוא מקור טובנו - זה אנו מבטאים, בהיותנו שומרים את תורתו מתוך ביטחון בו, כי כך ייטב לנו.

ומעתה נראה, שכל מה שנאמר בתורה פעמים הרבה לשמור את התורה למען ייטב לנו, וכמו שנאמר (דברים ל"ג-ג) **"וּבְחַרְתָּ בְּחַיִּים לְמַעַן תַּחְיֶה אִתָּהּ וְנִרְעָה. לֹא־הִבָּה אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַת בְּקִלּוֹ וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ כִּי הוּא תַּיִד וְאֶרֶץ יִמִּיה לְשֶׁבֶת עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם לְאֶבְרָהָם לְיִצְחָק**

תורמים ומשתתפים

קוראים יקרים, ככל שחולף הזמן ומתרבים הקוראים, וככל שעולה וגוברת הדרשה הפעילות נוספת בהיות אגודת 'קדושת ציון' הגוף היחיד כיום שמייצג את דרישת ציון על טהרת הקודש בזרה הציבורית, כך הולך ונעשה כבד המשא המוטל על העוסקים במלאכה. העול הכספי גם הוא עולה בהתאם, ולשם כך אנו פונים אליכם הקוראים הנאמנים אשר מכירים בערכה של מלאכת הקודש.

[3] באמצעות כרטיס אשראי
באמצעות פניה לכתובת הדוא"ל
QDUSHAT.ZION@GMAIL.COM

[2] באמצעות כרטיס אשראי
דרך 'קהילות' או 'נדרים פלוס'

[1] באמצעות העברה בנקאית
להשבון עמותת קדושת ציון
בגן: 20 (מרחי) סניף: 459 (העיר העתיקה)
השבון: 109491

כבדי לבסס את פעילות האגודה ובעיקר את הוצאת העלון באופן יציב, אנו זקוקים בעיקר להוראות קבע, אשר מאפשרות תכנון לטוח ארוך. המעוניין לתרום הוראת קבע יוכל לעשות זאת באמצעות כרטיס אשראי באחת הדרכים האמורות או באמצעות פניה לכתובת הדוא"ל הנ"ל לשם קבלת פרטים לצורך התימה על הוראת קבע בנקאית או מתן צ'ק פטור ממס.

וכשחטאו ישראל בעגל בע"ז, נתגלתה מידת רחמים עליונה, וגילה ה' דרכי טובו למשה, כי הוא א' רחום וחונן, אך אפים ורב חסד ואמת, ומצד מידת הרחמים העליונה הזאת ה' מטיב בלא תביעה כלל, אפילו לא תביעה להכיר בטובו, ושלא לפנות לע"ז, ומצד מידת רחמים זו - אפילו הרצון שלא יפנו ישראל אחר ע"ז, אינו בא אלא מפני שהרצון התובע שלא לפנות לע"ז הוא הרצון המנהיג בפועל, וטובת ישראל היא שלא יפנו אחר ע"ז, כדי שלא יענשו מצד אותה תביעה, ולכן שם אמר ה' אף ביחס לע"ז (שמות לה יב-יד) - "שָׁמַר לְךָ אֶת אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם... כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר כִּי ה' קַנָּא שְׁמוֹ אֵל קַנָּא הוּא". והבן היטב.

לְאֵהָבִי וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתַי". ומן הדיבר השלישי ואילך, דיבר כמדבר על אחר כמו שנאמר - "לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא כִּי לֹא יִנְקֶה ה' אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׂוֹא".

והז"ל למדו מזה, ש'אנכי' ו'לא יהיה לך' מפי הגבורה שמענום, ושאר הדברות משה אמר להם לישראל, והוא מדבר על ה' כמדבר על אחר. אולם לפי הפשט, כל עשרת הדברים דיבר ה' בעצמו, וכמו שהסכימו מפרשי הפשט הרשב"ם והראב"ע הרמב"ן והגר"א, ולפ"ז צריך ביאור, למה נאמרו 'אנכי' ו'לא יהיה לך' כמדבר על עצמו, ושאר הדברות כמדבר על אחר.

ולפי האמור יובן, ששם נתגלה ה' כ'אהי ישראל מושיעם וגואלם, כמו שאמר "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", ודברות 'אנכי' ו'לא יהיה לך', שהם עצם ההכרה בה' כ'אהינו, ואי'הפניה לראות אחרים כמקור טובנו - הם מענינו של ה' כמטיב לנו, שהוא רוצה ותובע שנראה אותו כמטיבנו, ולכן את זה אמר ה' בשם עצמו. אולם הרצון בפרטי המצוות, מצד הרצון בטובת ישראל - אינו אלא מפני שאם יפגמו ישראל בפרטי המצוות, תפגע בהם ההנהגה התחתונה, של הרצון בפרטי המצוות. לכן את פרטי המצוות אמר ה' כביכול בשם אחר - "לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא, כי לא ינקה ה', את אשר ישא את שמו לשוא", כמי שמלמדנו איך לנהוג עם אחר, שהגילוי העליון החפץ בטובת ישראל, נתגלה ללמדנו איך לנהוג נכון עם הגילוי האלהי התחתון החפץ בפרטי המצוות מצד עצמם, וה' הטוב ככפר בעד.

הרב עובדיה יוסף:
"חוב גמור על כל מי שחרד לדבר ה' לעלות לארצנו הקדושה."

הרב יהושע בנימין זילבר:
"גם בתקופה זו בשלטון החופשים לא נפטרו ממצוה זו."

ספר חדש

חובת העליה לארץ ישראל

גדולי התורה וחסידידות קוראים לעם ישראל לעלות לארצנו הקדושה

הרב שלמה זלמן אוירבך, שרת ציץ אליעזר, החתם סופר, היעבץ, התשב"ץ, המכתב מאל"ה, האדמו"ר מצאנז, הרב יוסף חיים זוננפלד, הרב איסר יהודה אונטרמן, האדמו"ר מגור, האדמו"ר מוסקטשוב, הציצית מוולוז'ין, הרב משה כלפון הכהן, הרב יצחק אלחנן, השד"ח חמד, ועוד רבנים הקוראים לעליה לארץ ישראל.

להשגת הספר 052-7675321

יהונתן פולארד והזהות היהודית

הרב יהודה אפשטיין

שמתנהגים כמו ילדים מתחמקים משאלות כואבות. אלו ואלו דוחים את הפורענות לזמן מאוחר יותר, רק כדי לגלות כי לא הרויחו מאומה. אם כבר, הדבר נעשה מכאיב אף יותר.

יהונתן פולארד – יהודי שגדל בבית רחוק משמירת מצוות – הבין את מה שחסר לכה רבים בתוכנו. הזהות היהודית מחייבת אותו להיות נאמן קודם כל לעמו. מדובר בקונפליקט שאינו קיים אצל עמים אחרים. אדם ממוצא יפני שמהגר לארה"ב וזוכה בה לאזרחות – מצופה ממנו להיות אמריקאי נאמן בדיוק כמו שכנו, אשר אבותיו הגיעו ליבשת מאירופה לפני 400 שנה. מוצאו האתני אינו משנה דבר. כך גם האמריקאי החדש שהגיע מניגריה או מסין או מהולנד. מהותה של אמריקה בנויה על אנשים שהגיעו מארצות שונות ומלאומים שונים, וכולם יחדיו בונים את האומה החדשה שנקראת האומה האמריקאית. כל אחד רשאי לשמר את דתו או לוותר עליה כליל. אך דבר אחד ברור – אמריקה היא ארצו, ארצות הברית היא מדינתו, ודגלו הוא דגל הפסים והכוכבים.

האם גם היהודי יכול להכלל עם כולם באותה הגדרה? אוי, כמה שרצו היהודים לחשוב שכן, וכמה שלא השכילו להתחיל להבין מהי הזהות היהודית, מהו עם ישראל, מה יעורו ולאן מועדות פניו. יאמרו היהודים האמריקאים – יש אנשים שהגרו לאמריקה מאיטליה, מאירלנד, מבריטניה, מגרמניה, מספרד, מארצות אפריקה השונות, מכל מקום על-פני הגלובוס. כולם אמריקאים. חלקם אולי משמרים איזו מורשת של מאכלים ומנהגים משלהם, אבל זה לא משהו שהופך אותם לאמריקאים פחות מהאחרים. מדוע שהיהודים

אינן מי שלב יהודי פועם בקרבו ולא הזיל דמעה למראה נחיתתו ארצה של אסיר ציון יהונתן פולארד, אשר הגיע לישראל ומיד כרע ברך לנשק את אדמתה. שנים רבות של מסירות נפש הגיעו לסיומם הטוב, וזאת אחר שרבים כבר לא האמינו שיזכה יהונתן לראות אור יום. כעת נקוה שיזכה לחיות את שארית חייו בארצו ובמדינתו שכה הקריב למענה בטוב ובנעימים.

סיפורו של יהונתן פולארד הוא מהרבה בחינות סיפורה של הזהות היהודית, אותה זהות אשר עברה את מצרף הברזל של הגלות, ואשר הועמדה בנסיון קשה הן כנגד כוחות הזרוע של האויב האכזר במאות שנות סבל באירופה והן כנגד פיתוייה המסוכנים לא פחות של 'מלכות החסד', הלא היא ארצות הברית של אמריקה.

כי זאת יש לדעת, היהדות האמריקאית הועמדה במבחן לא פשוט ביחס לפולארד, וקשה לומר שעמדה בו בגבורה. פרשת פולארד הוציאה מהבקבוק את אותו שד שיהודי ארה"ב כה יראים מפניו, אך אין להם כל אפשרות להמלט ממנו. מדובר בשאלת הנאמנות הכפולה, והאנטישמיות שעלולה להתעורר במידה ויסברו הגויים בארה"ב, כי נאמנותם של יהודי ארה"ב נתונה קודם כל לישראל.

זהו הסיוט אשר מדיד שינה מעיניהם של כה רבים, וכמו במקרים דומים רבים – הם מעדיפים לטאטא את המציאות אל מתחת לשטיח, לומר שאין בכלל שאלה של נאמנות כפולה, שהאינטרסים של ארה"ב ושל ישראל הם תמיד תואמים, ושלעולם לא תעמוד למבחן השאלה למי באמת נתונה נאמנותם. ילדים מתחמקים מהמקדחה של רופא השיניים ויהודים

מההכרעה בין הנאמנות לעם ה' לבין הנאמנות לאומה האמריקאית - האמת לא תשתנה בשל כך. ומי שבאמת רוצה לחסוך מעצמו את אותה אי-ינעומו - טוב יעשה אם יארוז את מטלטליו ויעלה לארץ-ישראל, שם נמצא היעוד של עם ה'. שם הוא יוכל להרגיש חלק מהאומה באמת. ואם יוצא לו מדי פעם לקרוא בתנ"ך, הוא יבין היטב שבכך הוא גם מציל את חייו ואת חיי משפחתו...

אותה שאלה של נאמנות כפולה היא סיטום של אותם יהודים, הסבורים כי מצאו את המנוחה והנחלה ביבשת החדשה ששמה אמריקה. רובם המוחלט כשל כשלוך חרוץ ונטמע באומה האמריקאית. גם יהודים שומרי מצוות ניתן למצוא בתפקידים החשובים ביותר בממשל, בכלכלה ובחברה האמריקאית. ישנם כאלו הפוסחים על שתי הסעיפים ומנסים להתכחש למציאות, באומרם כי 'אין שאלה של נאמנות כפולה' ושהאינטרסים של ארה"ב וישראל תמיד עולים בקנה אחד. זוהי שיטתה הידועה של בת היענה, הטומנת ראשה בחול. וישנו יהודי אחד ומיוחד, אשר הבין את יעודו כיהודי, אף שלא זכה כלל לחינוך יהודי שורשי, ואשר מסר את נפשו למען אותה אמת, למען אותה הבנה, שהיהדות איננה אוסף טקסים דתיים, אלא עם ישראל הוא אכן אומה, אומה חיה, אשר מחייבת כל אחד מבניה לעשות למען הכלל ובמידת הצורך - גם לסבול למען הכלל. זוהי מצות אהבת ישראל במלוא הדרה.

ברוך הבא יהונתן פולארד, למדת את כולנו לקח עצום!

לא יהיו גם כן אמריקאים שאוכלים גפילטע פיש? ואלו שנאמנים לתורה ולמצוות יאמרו - יש אמריקאים קתולים ויש פרוטסטנטים, יש מוסלמים ויש בודהיסטים, יש אמריקאים בני כל הדתות בעולם, ויש רבים שאין להם דת כלל. מדוע שיהודי שומר מצוות לא יהיה אמריקאי טוב, הגם שהוא שומר שבת ונוטל לולב?

וזהו העיוות הגדול ביותר שיכול להיות, כאשר לקחו תורת חיים, תורה של אומה, תורה המקיפה את כל חייו של אדם כחלק מאותה אומה, והפכו אותה לאוסף של מנהגים חסרי הגיון, חסרי קשר ביניהם, עד שיכול יהודי לדמות לעצמו שהוא באמת ובתמים יכול להשתייך לאומה האמריקאית. אינני מדבר כאן על בורים ועמי-ארצות, אני מדבר על רבים רבים מסלתה ושמנה של היהדות החרדית בארה"ב. רק לאחרונה שלחה אגודת ישראל באמריקה מכתב

ברכה לנשיא הנבחר, בו מלבד דברי חנופה שניתן להבין על רקע מציאותם בגלות - כללה גם שורה המדברת על 'האומה הנפלאה שלנו'. וזוהי שמים! "הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלהיך" (דברים כו ט) וזעקת התורה. איננו אוסף של יחידים שמקיימים פולקלור משותף. אנחנו עם! היהודי באמריקה הוא אחיו של היהודי בישראל, של היהודי בצרפת ושל היהודי באוסטרליה. הוא אינו אחיו של שכנו שגר בדלת ממול, משום שאותו שכן אינו יהודי. ועד כמה שזה לא נח לחיות בתחושה כזו - להיות מיעוט זר בתוך המון אמריקאי סואן - ועד כמה שמנסים לברוח מהעיוות,

יָרִידִים מִתְחַמְקִים מִהַמְקֻרְחָה שֶׁל רֹפֵא הַשִּׁינִיִּים וַיְהוּדִים שֶׁמִּתְנַהֲגִים כְּמוֹ יָרִידִים מִתְחַמְקִים מִשְׁאֲלוֹת כּוֹאבוֹת. אֵלֹו וְאֵלֹו דּוּחִים אֵת הַפּוֹרְעָנוֹת לְיָמֵן מְאוּחָר יוֹתֵר, רַק כְּדֵי לְגַלְּתָהּ כִּי לֹא הָרִיחוּ מֵאוֹמֶה

וזהו העיוות הגדול ביותר שיכול להיות, כאשר לקחו תורת חיים, תורה של אומה, תורה המקיפה את כל חייו של אדם כחלק מאותה אומה, והפכו אותה לאוסף של מנהגים חסרי הגיון, חסרי קשר ביניהם, עד שיכול יהודי לדמות לעצמו שהוא באמת ובתמים יכול להשתייך לאומה האמריקאית

החזון הפותח הרב חיים דוידוביץ'

פרק א - המעבר מקלוקל לתיקון

ספר ישעיהו פותח בפסוק: 'חֲזוֹן יִשְׁעִיהוּ בֶן אָמוֹן אֲשֶׁר חָזוּהוּ עַל יְהוּדָה וַיְרוּשָׁלַם בְּיַמֵּי עֲזִיָּהוּ וְיֹתָם אֶחָז וְיִחְזַקְיָהוּ מְלִכֵי יְהוּדָה', וחזון זה הוא כל תכולת פרק א'. [להבנה מושלמת של המאמר מומלץ לעיין תחילה בדברי הנביא עצמו]. בטרם נצלול לעומק דברי הנביא בחזון זה, ולהבחין אלו מנבואותיו התקיימו משכבר הימים, ועל אלו מהן אנו עדים בימינו, יש להתעכב תחילה להבנת כללות חזון זה. כי הנה פרק זה מוקשה מכמה צדדים.

הנה לאחר שהנביא מוכיח אותם קשות ומתנבא את הרעות העוללות לברא עליהם בעקבות דרכיהם ומעלליהם, הוא אומר: 'לְכוּ נָא וּנְזַכְּחָה יְאִמֵר ה' אִם יִהְיֶה חֲטָאֵיכֶם כְּשֵׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינֶנּוּ אִם יֵאָדִימוּ כְּתוֹלַע כְּצִמְרֵי יְהוּדָה' (א), ואחר כך שוב הוא חוזר לסגנון הראשון להוכיחם בשבט מוסר, באמרו: 'אֵיכָה הִיָּתָה לְזוֹנָה קְרִיָּה נְאֻמָּה מְלֵאֲתֵי מִשְׁפַּט צָדֵק יֵלִין בָּהּ וְעֵתָה מְרֻצָּחִים' (ב), וכך הוא ממשיך מספר פסוקים בסגנון זה. ואחר כך חוזר ומנחמם לאמר 'וְאֲשִׁיבָה שְׁפִטָּיִךְ כְּבָרֵאשֶׁנָּה וַיַּעֲצִיֶךָ כְּבַתְחִלָּה אַחֲרַי כִּן יִקְרָא לְךָ עֵיר הַצִּדֵק קְרִיָּה נְאֻמָּה' (ג). ועדיין אינו אומר די, אלא חוזר ומתנבא עליהם רעה, לאמר: 'וְשִׁבְרֵי שְׁפָעִים יִחְטְאוּ יִחְדּוּ וְעִזְבֵי הִנָּה יִכְלוּ' (ד), ובזה הוא ממשיך עד סוף החזון. גם האברבנאל הרגיש בזה [8], ואען אף אני את חלקי.

הנה, חזון זה של ישעיהו מורכב מחמש 'פרשיות', וכאשר נתבונן נוכל להבחין מסדרן ותכנון, שהן הולכות ומשתבחות מפרשה לפרשה, כי לעומת הדין הקשה שנפתח בו החזון - הוא מסתיים ברחמים רבים.

הפרשה הראשונה - הזעם הראשון כתוצאה מן האכזבה העצומה

בפרשה הראשונה מוכיח הנביא קשות את העם בשם ה' לאחר האכזבה העצומה שהיתה לה' מעמו ונחלתו תחת הציפיות הגבוהות שהיו לו מהם, שהרי 'בָּנִים גִּדְלָתִי וְרוֹמַמְתִּי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִי' (א), כי 'יָדַע שׁוֹר קָנְהוּ וְחִמּוֹר אָבִים בְּעֵלְיוֹ יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עֲמִי לֹא הִתְבוּנָן, הוּי גּוֹי חָטָא עִם כְּכַד עֲוֹן זָרַע מְרָעִים בָּנִים מְשֻׁחִיתִים עֲזָבוּ אֶת ה' נֶאֱצַר אֶת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נִזְרוּ אַחֲוֹר' (ג-ז). ומזהיר הנביא, שכתוצאה מכך יפליא ה' בהם את מכותיו באמרו: 'עַל מָה תִּכְפוּ עוֹד תּוֹסִיפוּ סָרָה כֹּל רֹאשׁ לְחִלִּי וְכֹל לֵב בְּדָי, מִכֶּף רִגְלֵי וְעַד רֹאשׁ אֵין בּוֹ מִתָּם פָּצַע וְחִבּוּרָה וּמִכָּה טְרִיָּה לֹא זָרוּ וְלֹא חֲבָשׁוּ וְלֹא רִכְכָּה בְּשִׁמְן' (ה-ו). וגם ארצם תסבול עמהם: 'אֲרָצְכֶם שְׁמָמָה עָרֵיכֶם שָׁרְפוֹת אֵשׁ אֲדַמְתֶּכֶם לְנִגְדְכֶם זָרִים אֲכָלִים אֹתָהּ וְשִׁמְמָה כְּמַהֲפַכַת זָרִים' (ז). ולא נתקרה דעתו, עד שסיים: 'וְלֹלִי ה' צָב-אוֹת הוֹתִיר לְנֹף שָׁרִיד כְּמַעַט כְּסֹדֵם הִיַּיְנוּ לְעִמְרָה דְמִינֵנוּ' (ט).

הפרשה השניה - המיאוס שלאחר שוך הזעם הראשון

בפרשה השניה מתחיל תוקף הזעם להישכך, אין עוד תיאורים קשים על עם ה', גם העונשים

יבשו מאילים וגו' והיה החסון לנעורת וגו'. ובאו אם כי הדברים מבלבלים רע בטוב ומבוע אשר לא כרת.

שדבקה בנו, הוא מבטיחם נאמנה כי כאשר ישובו אליו יעברו עוונותיהם כלא היו. ולזה אמר: 'לִכְנֹּךְ נָא וּנְכַחְהָ יֹאמֶר יְהוָה אִם יִהְיֶה חֲטָאֵיכֶם כְּשֵׁינִים כְּשִׁלְגַת יִלְבִּינֻוּ אִם יִאֲדַמְיוּ כְּתוֹלַע כְּצִמְרֵי יְהוּדָה, וּנְפַתַח חֲשׁוֹבוֹן חֹדֶשׁ לֵאחֲרַי שִׁישׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה, וְרַק מֵעַתָּה וְהִלָּאָה' אִם תֵּאבְדוּ וְשָׁמַעְתֶּם טוֹב הָאֲרָץ תֵּאכְלוּ, וְאִם תִּמְאָנוּ וּמְרִיתֶם חֲרָב תִּאָּכְלוּ כִּי פִי ה' דְּבַר', אבל העבר אינו בחשבון, מאחר שנמחה בתשובה.

הַפְרִיזָה הַרְבִּיבִינָה -

**בידור גורמי הקלקול
בעם ה'**

לאחר שהתעורר חפץ ה' לזכות בקרבכם כבראשונה, יושב ה' ודן מהו שורש פורה ראש ולענה שגרם לבניו להשחית את דרכם, ואיך מסירים מהם את גורמי הקלקול. ושואל הנביא בשם ה': 'אֵיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה קְרִיָּה נְאֻמָּנָה? מִלֵּאֲתֵי מִשְׁפַּט צָדֵק לֵילִין בָּהּ וְעַתָּה מְרֻצָּחִים!'

(65), אתמהה. ולזה מצא שתי סיבות, האחת: 'כִּסְפָף הִיָּה לְסִיגִים סְבָאָךְ מְהוּל בְּמִים' (65). לאמר כי אכן ישראל חביבים ומבוקשים ככסף, אלא שהסיגים המעורבים בהם הפכו את פניו להראות כולו כסיגים, וכך טובים דודיו כיון, אלא שהוא מהול במים המעמעמים את טוב יינו. סיבה נוספת להשחתת דרכם היא ההנהגה המושחתת שעמדה עליהם מקרב הנמשלים לסיגי כסף, כי 'שָׂרִיף סוֹרְרִים וְחֲכָרֵי גִבְבִים פְּלוֹ אֶהָב שִׁחַד וְרֹדֵף שְׁלֹמֹנִים יְתוֹם לֹא יִשְׁפֹּטוּ וְרֵיב אֶלְמָנָה לֹא יָבֹא אֲלֵיהֶם' (65), הם אלה שתחת שבט ממשלתם השחיתו יחד איתם את העם^[1].

נפקדו ממנה, והיא באה לאחר הזעם הראשון שהיה בפרשה הראשונה עקב המרידה הנוראה. לעומת זאת, בפרשה השנייה מציג הנביא את המיאוס שיש לה' מהתנהגות כזאת, שזה הניכור שבא לאחר יציאת חרון האף. ועל כן אומר להם בשם ה', כי בעקבות השחתת דרכם סר חינום ממנו, והוא רואה במנהיגיהם 'קציני סדום' ובעם 'עם עמורה'. ומשום כך, אין הוא חפץ בזבחייהם, ורואה בביאתם למקדש לראות לפניו כרמיסת חצירו. וכן הוא שונא את שבתותיהם ומועדיהם וחדשיהם, והם לו לטורח, כי 'לא אוכל אֲנִי וְעֶצְרָה' - ההתאספות יחד בימים אלה יחד. עד כי גם בפרשת כפיה בתפילה יעלים עיניו, כי 'יְדִיכֶם דְּמִים מְלֹאוּ'.

אלא שהנביא מדגיש מיד, כי אין המיאוס בישראל עצמם חלילה, אלא רק כפי מראיתם בעת הזאת, שהם מלאים און וידיהם דמים מלאו, לכן הוא מסיים פרשה זו בבקשה: 'רְחַצוּ הַזְכוֹן הַסִּירוּ רַע מֵעַלְלֵיכֶם מִגֵּד עֵינֵי חֲדָלוּ הָרַע, לְמַדּוֹ הֵיטֵב דְּרָשׁוּ מִשְׁפָּט אֲשֶׁרוֹ חָמוּץ שִׁפְטוֹ יְתוֹם רֵיבוֹ אֶלְמָנָה' (10-11), ואז לא ימאס בהם ה' כאשר יצרפו את לבם ודרכיהם לה' ולדרכיו.

**הַפְרִיזָה הַשְּׁלִישִׁית - זְכֵם קִרְבָּתָהּ
הַפּוֹץ כְּבִרְאִשׁוֹנָה**

לאחר ששכך זעם ה', הוא מתחיל להינחם על המיאוס, מאחר והם עצמם אינם נמאסים לעולם, שהרי 'בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ קְרוּיִים בְּנִים שְׂנֵאוֹר זֹרַע מְרַעִים בְּנִים מִשְׁחִיתִים' (קלוטין ל), והמיאוס הוא רק ממראיתם לעת עתה, וחפץ שִׁיזְנוּ ויתקרבו כבראשונה, הוא מתרצה בנו ושוקק עלינו ככתחילה בפרשה השלישית, ומפציר בנו לשוב בתשובה. וכדי שלא נחשוש מחלאת העוונות

[*] ע"פ חתם סופר (שעשית מו ע"ט), אלא שהוא מפרש כי 'כספף היה לסיגים' וגו' הוא משל ל'שרף סוררים' וגו', וזו"ל: 'וישבתו גם פסוקי הפטרה דחזון ישעיהו, 'איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה ועתה

הפרשה החמישית – הפרדת גורמי הקלקול

כיון שהתבררו הגורמים שבגללם התעקמו אורחותיהם של ישראל, אומר הנביא בפרשה החמישית: 'לִכְן נֶאֱמַר הָאָדוֹן ה' צָבֹ-אוֹת אֲבִיר יִשְׂרָאֵל הוּא אֲנַחֵם מִצָּרֵי וְאֲנַקְמָה מֵאוֹיְבֵי' (מ), כי אין עוד מקום להעניש את כולם אחר שהתברר מי הם גורמי הקלקול, ודי בזה שינחם מצריו וינקם מאויביו, ובזה ימוש עוון הארץ מן העם כולו. ומפרט, כי התיקון יהיה בנקודות הקלקול. כי כנגד 'כִּסְפֵּךְ הָיָה לְסִיגִים' אמר: 'וְאֲשִׁיבָה יָדִי עָלֶיךָ וְאֶצְרֶךָ כְּבַר סִיגֶיךָ וְאֶסִּירָה כָּל בְּדִלְיֶךָ' (סג). וכנגד ההנהגה המושחתת שגרמה לכל הרעה הזאת, יאמר: 'וְאֲשִׁיבָה שְׁפָטֶיךָ כְּבָרָאשְׁנָה וְיַעֲצִיב כְּבִתְחִלָּה' (סד). כיון שיעקרו מהם השרשים הפורים ראש ולענה, שהם הסיגים והשרשים הסוררים. 'אֲחִירֵי כֵן יִקְרָא לָךְ עֵיר הַצֶּדֶק קְרִיָה נְאֻמְנָה' (סז), שתהיה מרוצה לדודה באהבה כבתחילה, כמו שנאמר בשירי דוד (תהלים קסג ט): 'וְהַמְטִים עֶקְלֻקְלוֹתֵם יוֹלִיכֵם ה' אֶת פְּעֻלֵי הָאָדוֹן שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, וּבִיָּאֵר הַרְדִּיק': 'כִּי־וְיִכְלוּ הַרְשָׁעִים מִיִּשְׂרָאֵל - שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל הַנְּשֹׂאִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּנִבְאוֹת צַפְנִיָה (ג, יג-י): 'וְהִשְׁאֲרִיתִי בְּקִרְבֶּךָ עִם עֲנִי וְדָל וְחָסוּ בְּשֵׁם ה'', וְאָמַר: 'שְׂאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה וְלֹא יִדְבְּרוּ כָזָב וְלֹא יִמְצָא בְּפִיהֶם לְשׁוֹן תְּרִמִּית כִּי הִמָּה יָרְעוּ וְרָבְצוּ וְאֵין מַחֲרִיד'. הנה שלום על ישראל'.

וּמוֹסִיף נימת מוסר, כי הנה כל זאת היתה

מצד הקב"ה, שבידו לברר את הסיגים הסוררים מתוך העם ולהעמיד שופטים הגונים, אך מצד כח בחירתם של ישראל בארץ, הנה כאשר יעמידו במשפט ארץ ודרכיהם בצדקה יכוננו - אז ייגאלו מהרה, ועל כן אמר: 'צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה וְשָׁבִיָה בְּצִדְקָה' (טו).

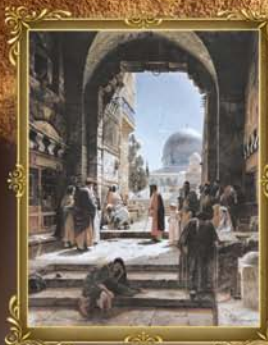
ועתה חוזר הנביא לפרש את התוצאה שתהיה מן הצירוף הזה, שיסורו כל הבדילים מן הכסף הטהור: 'וְשָׁבֵר פְּשָׁעִים וְחַטָּאִים יִחְדָּו וְעֲזָבִי הָיָה וְכָלוּ' (סז). לכן, מאחר וכל הצדקת השחתת הדרך והפניית העורף למלכנו לאיננו לא היתה אלא בעבור הסיגים שהשחירו את פני העם והשרים הסוררים שהטו את לב העם אחריהם, כיון שאבד סברם ובטל ספנים אין עוד עזו ופנים לעם להקשות עורף ולהפנותו לאהיו, ועל כן התוצאה תהיה: 'כִּי יִבְשׂוּ מַאֲיִלִים אֲשֶׁר חִמְדְּתֶם וְתִחְפְּרוּ מֵהִגְנוֹת אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם' (טט), והטעם: 'כִּי תִהְיֶה כְּאֵלֶּה נִבְלַת עֲלֶיךָ וְכִגְנֶה אֲשֶׁר מִים אֵין לָהּ, וְהָיָה חֶסֶן לְנַעֲרַת וּפְעֻלוֹ לְנִיצוּץ וּבְעָרוֹ שְׁנִיָּהֶם יִחְדָּו וְאֵין מְכַבֵּה' (ל-לב), לאמר כי אבד חשיבותם וחיוניותם כיון שאבדו נושאי דגלם.

במאמר הבא נראה איך מדרשי חז"ל במקראות אלו תואמים את מהלך פשוטו של מקרא, ונוכל להבחין בהם כיצד פירוש החזון הולך ונפרץ בימינו, לאמר: 'נאמן אתה הוא ה' אלהינו, ונאמנים דבריך, ודבר אחד מדבריך אחר לא ישוב ריקם'.

מרצחים, כספך היה לסיגים סבאך מוהל במים, שריך סוררים וחברי גנבים', שהנביא מתמה, איכה יצויר קריה נאמנה תהיה זונה, שני הפכים בנושא אחד, ותהיה מלאה משפט וצדק ואפ"ה מרצחים. והיינו כנ"ל שמתחבר עם רעים רעים ע"ד 'שְׁבוּעַת ה' תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם' (שמות כג י, ט"ז) שצונו לט' ע"ג ששנייה נענשים זה הוּצַע וְהַתְּצַע, כמה דאת אמר 'בהתחברך לרשע פרץ ה' מעשיך' (ע"פ דה"י זכ לז), על כן ממשיל הדבר לכסף סיגים שמתערב בו נחושת הרבה, אף ע"ג שהכסף בעצמותו טוב הוא כשאר כסף, מ"מ כל זמן שמעורב עם נחושת נקרא גם הכסף 'כסף סיגים', וכן 'סבאך מוהל במים' על דרך זה. והנמשל הוא 'שריך סוררים וחברי גנבים', ודו"ק.

כעין זה פירש המלבי"ם, כי מקראות אלו הולכים בדרך שאלה ותשובה, אלא שהוא פירש כי 'כספך היה לסיגים' וגו' הוא כפשוטו, וכונתו לומר מהיכן התחילו להתקלקל עד שהפכו מ'מלאתי משפט צדק ילין בה' לעתה מרצחים', ועל זה הוא משיב, כי הוא התחיל מן המרמה שהתחילה בהם, יעוין שם.

יהודים מתפללים בשער הכותנה, תרמ"ט

"שעריך הם דופקים"

ותיקין בשער הכותנה בערבי שבתות

ב"ה זכינו שמזה כמה שנים מתקיים בכל יום שישי מניין שחרית כותיקין בשער הר בית קדשינו, בהשתתפות עשרות אברכים ובני ישיבות, כהמשך למנהג ארץ ישראל שתוקן בימי הגאונים. בשנים האחרונות המניין מתקיים בשער הכותנה - המקום הנגיש הקרוב ביותר לקודש הקדשים מחוץ להר הבית, הידוע כמסוגל לישועה ומאות שנים שנהגו בני ירושלים לשפוך שיחם בו, לאחר תפילת שחרית נאמר סדר תפילה קצר בנוסח שתיקנו הגאונים לומר במקום זה. הציבור מוזמן בברכה להצטרף למניין מיוחד זה עם הנץ החמה, כמנהג ישראל מזה אלף שנה. ויה"ר שתישמע שוועתינו ונזכה לראות במהרה בבנין ביהמ"ק

"נוראות הענינו בעמדינו מול שער סלחתי נקשיב בבואינו בשער"

("מתוך פיוט שתיקנו הגאונים לומר בשערי הר הבית.")

// כיבוד מוגש לאחר התפילה // המעמד מאובטח ע"י הרשויות, ומותנה בשמירה על נהלי קורונה

נטיעת אילן לקבלת פני משיח הרב מאיר גולדמינץ

שעדיין זו השעה שעליה נאמר "ושממו עליה אויביכם". אך אם ארץ ישראל מתחילה לתת את פירותיה, סימן שהבאים ארצה ניצנים ראשונים הם לקיבוץ גלויות, ומתקיים בהם הפסוק "הניצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע".

ארץ ישראל נוהגת ביחסה אל עם ישראל כאם אל בניה. וכשם שלאם יש חלב רק כאשר נולד לה בן, כך גם ארץ ישראל מוציאה את חלבה - את תנובתה, רק כאשר בניה - בני ציון - שבים אליה.

בשם הגר"א מובא הסבר נוסף לגמרא זו.

כידוע, הגאון מווילנא שלח את תלמידיו לארץ ישראל, על מנת ליישבה ולקומם את הריסותיה, והם עשו זאת במסירות נפש מדהימה. אחד היסודות שהנחיל הגאון לתלמידיו הוא, שישוב הארץ אינו מסתכם במגורים בארץ ישראל, אלא צריך גם לנטוע בה עצים ולקיים את המצוות התלויות בארץ.

ואכן, תלמידי תלמידיו וממשיכי דרכו עשו זאת. 'אם המושבות' פתח תקווה הוקמה על ידי אנשי ירושלים ובראשם רבי יואל משה סלומון, שהיה גאון ועצום בתורה, ונצר לתלמידי הגר"א. אנשי צפת הקימו את המושבות ראש פינה ויסוד המעלה, ועוד. השורש הרוחני להקמת המושבות, היה הרצון להקים בארץ התיישבות חקלאית, להוציא את פירותיה הקדושים של ארץ ישראל, להפריח שממותיה, ולקיים את המצוות התלויות בארץ.

שנינו באבות דרבי נתן נב לא - "אם הייתה נטיעה בתוך ירך, ויאמרו לך - הרי לך משיח! בא ונטע את הנטיעה תחילה, ואחר-כך צא והקבילו".

וצריך ביאור, מדוע מעלתה של נטיעת עץ פרי בארץ ישראל כה גדולה, עד כדי שלא יניח אדם את הנטיעה מידו כדי לקבל פני משיח?

והנה הגמרא בסנהדרין דף צח. כותבת - "ואמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה שנאמר (ישוקל לו ט) 'ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא'".

הפירוש הפשוט של הגמרא הוא כדברי רש"י - "מגולה מזה. כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר". כלומר, פירותיה של ארץ ישראל הם סימן שהקץ קרב.

במשך דורות רבים הגיעו יהודים לארץ ישראל. נמנה את המפורסמים שבהם: הרמב"ן ותלמידיו, הרמב"ם, רבי יהודה הלוי, בעלי התוספות, הבית יוסף, האר"י הקדוש, רבי עובדיה מברטנורא, רבי יהודה החסיד, הרמח"ל, האור החיים הקדוש, רבי מנחם מנדל מוויטבסק בעל 'פרי הארץ', רבי ישראל משקלוב בעל 'פאת השלחן', ועוד רבים אחרים. איך נדע האם ביאתם זו היא תחילת קיבוץ גלויות, ראשונים לרכבות עמך בית ישראל שיבואו אחריהם, או שמא זו עוד קבוצה שזוכה לחונן את עפרה של הארץ הקדושה בזמן הגלות, אך טרם הגיעה שעת הגאולה?

מלמדת אותנו הגמרא, שיחזקאל הנביא נתן סימן. אם ארץ ישראל נשאר שוממה, הרי

הפסוק גם דורש כי כך צריך להיעשות.

על הפסוק "וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריה" (ויקרא יו טו) מפרש האור החיים, שיש מצווה מיוחדת לנטוע עצים, וזה לשונו - "וכי תבואו אל הארץ וגו'. ג'.

מצות נאמרו כאן. א' ביאת הארץ על דרך אומנם (כמונת ק) הכל מעלין לארץ ישראל וכו'. ב' לנטוע כל עץ מאכל לשבח הארץ. ג' לנהוג שני ערלה".

מצוות הנטיעה בארץ
איננה רק כדי שיהיה מה לאכול, אלא יש בה מצווה עצמית.

חז"ל בתנחומא (קדושס ט) כותבים על פסוק זה - "כי תבאו אל הארץ ונטעתם. אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אף על פי שתמצאו אותה מלאה כל טוב, לא תאמרו נשב ולא נטע, אלא הונו זהירין בנטיעות, שנאמר: ונטעתם

כל עץ מאכל". כלומר, לנטיעה יש ערך בפני עצמה. לא רק כדי שיהיה לנו מה לאכול, אלא כדי שארץ ישראל תהיה מיושבת, ואף הדורות הבאים ישבעו מטובה.

כה גדולה היא מצוות הנטיעה, עד כי זו המצווה הראשונה שאדם צריך לעשות בבואו אל הארץ. דורשים חז"ל (מדרש רבה סא א) - "אתרי ה' אהיכם תלכו... מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הקדוש ברוך הוא אלא במטע תחלה, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית ב ט) וַיִּטֵּעַ ה' אֱלֹהִים גֶּן עֵדֶן. אף אתם כשנכנסין לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחלה, הָדָא הוּא דְכְתִיב: כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וַיִּטְעַתֶּם".

וכשנתבונן בדברים, נראה כי במדרש זה דרשו חז"ל את הפסוק "אתרי ה' אהיכם תלכו". כלומר, זו לא רק המצווה הראשונה שיש לקיים בבואנו אל הארץ, אלא בכך אנו מתדמים לקב"ה והולכים בדרכיו. דבקותנו בבוא מתקיימת על ידי נטיעת עצי מאכל בארץ ישראל.

השורש הרוחני להקמת המושבות, היה הרצון להקים בארץ התיישבות חקלאית, להוציא את פירותיה הקדושים של ארץ ישראל, להפריח שממותיה, ולקיים את המצוות התלויות בארץ

על פי זה יובן מדוע מי שעוסק בנטיעה - לא יניח את נטיעתו כדי לקבל פני משיח

הסיבה היא, כי הוא זה שמביא את המשיח! כביכול, ביאת המשיח תלויה בנטיעה שלו. ואין לו להפסיק את הדבר שמביא את המשיח, שבא יחד עם נטיעתו ובזכותה

בהתאם לדברים הללו דרש הגאון את הגמרא בסנהדרין לעיל.

הגר"א דרש - "אין לך קץ מגולה מזה", שפירותיה של ארץ ישראל אינם רק סימן שהקץ קרב, אלא הם גם הסיבה לכך שהקץ יקרב. כלומר, דורש הגר"א את הגמרא: "אין לך קץ מגולה מזה - ופריכם תשאו!" - איך נקרב את הקץ? על ידי שנוציא את פירותיה של ארץ ישראל. "ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא" - על ידי ופריכם תשאו' נגרום לכך שקרבו לבוא'.

בהתאם לכך, שלח הגר"א את תלמידיו להקים התיישבות חקלאית בארץ ישראל, להפריש מפירותיה תרומות ומעשרות, ולקיים בהם את שאר המצוות המבטאות את קדושתם. כאמור, הגר"א דרש את הגמרא, שעל ידי כך נקרב ונקדם את הגאולה.

על פי זה יובן מדוע מי שעוסק בנטיעה - לא יניח את נטיעתו כדי לקבל פני משיח.

הסיבה היא, כי הוא זה שמביא את המשיח! כביכול, ביאת המשיח תלויה בנטיעה שלו. ואין לו להפסיק את הדבר שמביא את המשיח, שבא יחד עם נטיעתו ובזכותה.

ברור ענין שלוש השבועות

הרב חיים שרייבר

הלך שלישי

הנ"ל, הא אינו אלא הערה בעלמא, ואינו מספיק להכריח עלי'דו חידוש גדול בנושא חמור כזה, אם אינו מבוסס כלל בעצם הסוגיה. [ובנקל היה אפשר לדחות את כל הזקדוק, דמה שנקראו 'שלוש שבועות' היינו מפני שהן שלש שבועות שהשביע הקב"ה בנוגע לזמן הגלות, ופשוט.

עוד יש להעיר, דעצם החידוש שהשבועות תלויות זב"ז, הוא - בבקשת הסליחה - סכלות ברמה הגבוהה ביותר, והוא נגד שכל הישר ודרכי העיון, שכל למדן ומעיין אמיתי יסכים לי בזה. ואבאר בעז"ה.

הנה, בשלמא אילו אנן בני ישראל נשבענו לאומות שלא למרוד בהן, והם נשבעו לנו שגם הם לא ישתעבדו בנו יותר מדי [כמו ברית בין שתי אומות], אז אה"נ - אם הם אינם מקיימים את חלקם בשבועה, גם אנו נפטרנו מלקיים את שבועתנו. אבל פקח עיניך וראה, שאינו כן, אלא הקב"ה השביע אותנו בגזירת הגלות שלא נמרוד באומות שאנו בשעבוד תחתיהם. וגם - ובלי קשר - השביע הקב"ה לאומה"ע שלא ישתעבדו בנו יותר מדי. וא"כ אין כל קשר בין ישראל לאומות העולם בנוגע לקיום שבועותיהם בכלל, אלא כל צד צריך לקיים את שבועתו לקב"ה, ועל אי-קיומה הוא נותן דין וחשבון לקב"ה בלבד, וזהו ודו"ק היטיב, כי ברור הוא.

[מלכד] זאת, הרי אינן 'שבועות' במונן הפשוט של המלה, וכי אנו או אומה"ע נשבעו בזה בפועל? אלא ע"כ ענינו איזה ענין רוחני שגזר ה' עלינו ועליהם בגזרת הגלות, וא"כ בכלל אין לדמותו לשבועה בין שני בני אדם].

ועוד יותר, הרי במשך הגלות - עוד לפני השואה רח"ל - היו ג"כ צרות איומות, כידוע לכל הבקיא בדברי ימי ישראל במשך הגלות [ובכלל זה מסעי הצלב, גזירת ת"ח ות"ט ופוגרומים למאות במדינות רבות במשך כל השנים]. היו תקופות בהן

החודש נביא מכתב שהתקבל במערכת בעקבות מה שכתבנו בחודש שעבר, ובאמצעות התשובה למכתב זה נמשיך ללבן יסודות חשובים הנוגעים לסוגייתנו, סוגית שלוש השבועות האמורות בסוף מסכת כתובות. תחילה נביא את המכתב -

לכבוד מערכת 'קדושת ציון!

שלו' רב לכולכם!

ראיתי את הגליון שיצ"ל בחודש טבת, והאמת אגיד, שנהניתי מאד מהרבה מהמאמרים שהובאו שם!

גם עיינתי במאמרו של הרב חיים שרייבר בענין שלוש שבועות, ועל-אף שאינני מסכים לכמה נקודות שכתב, מ"מ נהניתי מאד ממנו, והוא נכתב בטוב טעם ודעת. ורצייתי רק להעלות על הכתב הערה אחת על דבריו, שלדעתי היא הערה נכונה ואבקש מכבודו שיאיר עיני בהבנת דבריו.

לכבוד הרב חיים שרייבר שליט"א

הנה, כתב מע"כ לחדש שלוש השבועות תלויות זו בזו, ואם נתבטלה שבועה אחת - שוב בטלה גם השבועה האחרת, ולענייננו - כיון שאוה"ע לא קיימו את שבועתן שלא לשעבד את ישראל יותר מדי [בימי השואה], ממילא גם ישראל אינם מחויבים עוד בשבועתם שלא למרוד באומות. ויסוד חידושו ע"פ דקדוק בגמ' במה שנקראו 'שלוש שבועות'. ולכאורה צ"ב, דאין קשר ביניהן, ולמה נקראו 'שלוש', הו"ל למימרו, שתי שבועות לישראל ואחת לאוה"ע, אלא ע"כ שהן באמת 'שלוש שבועות', זאת אומרת ששלושתן תלויות זב"ז, וכנ"ל.

והנה יש להעיר, דבאמת בגמ' אין שום רמז לכך שהשבועות תלויות זב"ז. ואי משום הדיוק

ולנכדי...". וא"כ אה"נ, אם אחד בטל שבועות - שפיר נפטר הצד השני ג"כ, וכמש"נ. ולגבי דוד המלך עם האדומיים והמואביים (מבדלשית רצה עד טו) - הלא שם מיירי בשעה שישראל היו שרויים על אדמתם, והיה מלך ישראל, והיה מותר לעשות מלחמה בגויים, רק שהיה איסור מיוחד - גם לזמן שישראל אינם בגלות - לא להתגרות באותן אומות. ועל אותו איסור הסכימו הסנהדרין, דאינו נוהג כה"ג [ואולי הוראת שעה היתה], ועכ"פ אינו ראייה לנידון שלנו אודות השבועות. ובמש"כ לגבי יעקב אבינו עם לבן (ממנומם דברים ג) כבר נתיישב במש"כ לעיל באברהם ואבימלך, דאילו היתה

ברית בין שני בנ"א או בין שתי אומות - א"כ אה"נ, אם צד אחד לא קיים את שבועות, בטלה כל השבועה [וכמו שכתבו הפוסקים שהבאתם].

עכ"פ נתבאר, שמע"כ כתב לחדש חידוש לדינא מכח סברה בעלמא בלי שום ראייה, וגם עצם הסברה אינה נוגעת בענינו, כמש"כ, ואינו אלא דוחק ליישב לשון הגמ' ד"שלוש שבועות", שג"כ אינה הערה כה מוכרחת, וכמש"כ.

ובתורת 'דן לכף זכות', הנני חושב אולי שהכותב מתמת גודל האהבתו לארצנו הקדושה - אהבתו קלקלה את השורה, ובזה הגיע למסקנה זו.

ואתו הסליחה שדיברתי עמו קשות, ולא כוונתי ח"ו לקנטר, אלא להתוכח כדרכה של תורה. ויה"ר שה' יתברך ינחנו בדרך אמת, ונזכה במהרה בימינו לראות בנחמת ציון וירושלים.

המצפה בכליון לתשובתו ולחור"ד בזה, בברכת התורה, מנחם כהן ירושלים עיה"ק
אור ליום שני לס' וארא תשפ"א

נ.ב. לא הבנתי מש"כ כ"ת לפי דבריו, שאם האומות לא שמרו שבועתם, אז בטלו שתי השבועות של ישראל. וקשה לי, מה הקשר בין שבועת דחיקת הקץ לשעבוד מלכות, דנימא שאם שיעבדו בנו יותר מדי, אזי מותר גם לדחוק את הקץ, אתמהא!

נרצחו עיירות וכפרים שלמים - אלפים ורבות ביום אחד, כידוע. וכי אין זה בגדר השתעבדות יותר מדי? וכי עלה על הדעת של משהו לנקום בגויים שם? וגם אחרי אותן תקופות נוראות, עדיין דברו גדולי האחרונים מענין השבועות (כמו ר' יונתן אייבשיץ כידוע, ועוד). ומוכה, שלא קבלו סברה זו, ולפיה אנו פטורים משבועתנו אם האומות לא קיימו את שבועתם.

ומש"כ זו"ל - "פשיטא שלא כבל הקב"ה את ידיהם של בניו אהוביו כך שמצד אחד השביעים שלא יצאו בכח ממאסרם, ולא יעלו בחומה ולא ימרדו באומות, ומאיך יוכלו אומות העולם להשתעבד בהם ככל רצונם, וזהו דבר שכלל לא יעלה על הדעת...". והנני בשאלה, וכי הקב"ה לא יודע ח"ו איך לנהג את עולמו כדי לשמור על בניו אהוביו, עד שאנו בידינו צריכים לשמור על עצמנו כדי להיות בטוחים בקיום האומה? אתמהא. הקב"ה בחסדו השגיה על כלל ישראל במשך כל ימי הגלות, שהאומות לא יביאו את כלל ישראל - אשר העולם בשבילם נברא - לכליה. ועי' רמב"פ וישלח, זו"ל - "וגם זה ירמוז שלא יגזרו עלינו בני עשו למחות את שמנו, אבל יעשו רעות עם קצנתו בקצת הארצות שלהם, מלך אחד מהם גוזר בארצו

על ממונו או על גופנו, ומלך אחד מרחם במקומו ומציל את הפליטים" - עיי"ש. הרי להדיא כדברינו. ובאמת כדברי הרמב"ן כך היה במציאות במשך כל הדורות! ואין אנו צריכים לדאוג בזה לעשות 'מקלט בטוח', אלא לבטוח בה', שמלך אחד ירחם במקומו, ועד הנה עזרונו וכו' ואל תטשנו ה' אהינו לנצח, ונצח ישראל לא ישקר.

[אמנם, כמדומני שמקור המהלך שכתב מע"כ נמצא בספר 'אם הנבים שמחה', שמחברו היה אדם גדול מאד, אבל אני מעיר על דבריו כדרכה של תורה, וכמש"כ ברוח חיים על המשנה והוי מתאבק וכו'].

ואילו ה'ראיות' שהביא מע"כ אינן ראיות כלל, כמו שיתבאר.

מה שהביא מגמ' סוטה אינו שייך כלל לנידון שלנו, שהרי שם (וילא ב) היתה ברית בין אברהם לאבימלך שנשבעו זה לזה - "אם תשקר לי ולניני

למדו אותן מהפסוקים הסמוכים זה לזה בשיר השירים, וכמו שדייקנו, שהן שלוש שבועות, ולא שתיים ועוד אחת - א"כ ברור שהגם שאת השבועות נשבעו להקב"ה, אך כמוכּן הן נאמרו כנגד וכלפי אומות העולם, שלא ימרדו באומות, ושלא יעלו בחומה, שגם זוהי סוג של מרידה באומות. וא"כ פשוט וברור, שאותה אומדנא בדיוק שקיימת בשבועת האדם שנשבע לחברו - שאם לא יקיים את שבועתו גם הוא אינו חייב לקיימה - כך גם כשנשבעו, אמנם לקב"ה, אך כלפי האומות, קיימת אותה אומדנא בדיוק! וגם בזה שפיר איכא למימר, דכיון שאומות העולם לא עמדו בשבועתם שנאמרה כלפי ישראל, שוב אין כלל ישראל מחויבים לקיים את שבועתם כלפי האומות, וכמ"ש. ולכן המשפטים 'אבל פקח עינך וראה, שאינו כן. אלא הקב"ה השביע אותנו בגזירת הגלות שלא נמרוד באומות שאנו בשעבוד תחתיהם. וגם - וכלי קשר - השביע הקב"ה לאומה"ע שלא ישתעבדו בנו יותר מדי. וא"כ אין כל קשר בין ישראל לאומות העולם בנוגע לקיום שבועותיהם בכלל, אלא כל צד צריך לקיים את שבועתו לקב"ה, ועל אי-קיימה הוא נותן דין וחשבון להקב"ה בלבד, וזהו ודו"ק היטב, כי ברור הוא' - המשפטים הללו, כמוכּן, אינם נכונים, וקיים גם קיים קשר הדוק בין השבועות. ואם כי יש אמנם מקום לחלק, מ"מ בוודאי איכא למשמע, דהדברים דומים זל"ז.

[ב] הטענה שהופיעה בסוגריים - [מלבד זאת, הרי אינן 'שבועות' במובן הפשוט של המלה, וכי אנו או אה"ע נשבעו בזה בפועל? אלא ענינו איזה ענין רוחני שגזר ה' עלינו ועליהם בגזרת הגלות, וא"כ בכלל אין לדמותו לשבועה בין שני בני אדם] - גם הערה זו, כמוכּן, אינה נכונה כלל ועיקר, שהרי הגם שכפועל לא נשבעו - מ"מ אין זו גזרה שנגזרה על כלל ישראל, כמו גזרות רבות אחרות, אלא הדברים נאמרו בצורת 'שבועה' מחמת סיבה כלשהי מאתו יתברך. וא"כ בוודאי יש לדמותה לשבועה בין שני אנשים, וכמ"ש לעיל

עד כאן המכתב שנתקבל במערכת, וזה מה שהשבנו לו -

לכבוד הרב מנחם כהן הי"ו
שלום וברכה!

קיבלתי בברכה את מכתב התגובה שלך, ולמרות שהסגנון בוטה, ואף ד'ואת והב בסופה', מ"מ נראה לי שבדבריך חרגת מעט מנוסח מלחמתה של תורה, וביטויים כמו שהשתמשת בהם אינם דרכה של תורה, גם לא בויכוח בדברי תורה! - מ"מ כיון דמביין ריסי עיניך נראה, שאין זה אלא מתוך סערת הנפש, ולא מתוך רצון לקנטר, אשיב עליהם בשמחה!

לעצם הדברים:

[א] אכן, צודק אתה בדבריך, ובאמת יש מקום לחלק בין שבועות שנשבעו שנים, האחד לחברו, לבין השבועה שנשבעו כלל ישראל ואומות העולם כלפי הקב"ה, ובהחלט יש מקום לומר, דשבועות אלו אינן תלויות זו בזו. אמנם דברי מוכחים מסברה, דהנה גם בשבועה שנשבע אדם אחד לחברו שלא יעשה לו כך וכך, אין כאן שום 'התניה' שזהו אך ורק אם חברו יעמוד בשבועתו הנגדית, וא"כ היאך כשהאחד לא עמד בשבועתו, יפטר גם חברו משבועתו שלו, הלא שפיר איכא למימר ליה, מאי אכפ"ל ממה שעשה חברך, הרי אתה נשבעת ולא תלית זאת בקיום שבועתו של חברך.

וע"כ הביאור הוא, דאמדינן לדעתיהו, שבכל אופן שנים נשבעים לגבי ענין אחד, הפירוש הפשוט הוא דשבועת כל אחד מילתא תליא בקיום שבועתו של חברו, ולפיכך אין לחייב את האחד לקיים את שבועתו באופן שחברו אינו מקיים את שבועתו שלו. וא"כ אין שום נפק"מ בזה כלפי מי נאמרה השבועה, שהרי כמ"ש - גם באופן שנשבע לחברו לא היתה התניה ותליה להדיא, אלא פשוט, שכך היא צורת השבועה.

וא"כ, כיון שברור, כי שלוש השבועות אינן סתם 'שבועות לגבי זמן הגלות', דהרי

[ד] גם מה שנכתב שם - וגם אחרי אותו תקופות הנוראות עדיין דברו גדולי האחרונים מענין השבועות [כמו ר' יונתן אייבשיץ, כידוע, ועוד]. ומוכח שלא קבלו סברא זו שאנו פטורים משבועתנו אם האומות לא קיימו שבועתם - שוב, לא ציין הכותב הנכבד מי דיבר, ועל מה דיבר. ציון סתמי לר' יונתן אייבשיץ, בפרט כשהוא מלווה בכיתוב 'כידוע', הריהו יותר מרמז על 'הרצה לשקר ירחיק עדותו', ולפיכך אין לי אפשרות להתייחס אליו.

ולגוף הענין, כמ"ש במאמר עצמו - הרי ענין שלוש השבועות לא נפסק להלכה כלל ע"י אף אחד מרבותינו הראשונים והאחרונים, ולפיכך כל הנידון בו אינו למעשה, אלא בבחינת 'דרוש וקבל שכר' במילי דאגדתא, ופשוט שאין להוכיח מידי מכך שדיברו ע"ז, גם אם אכן דיברו ע"ז.

[ה] לגבי הנאמר אח"כ - ומש"כ וז"ל - פשיטא, שלא כבל הקב"ה את ידיהם של בניו אהוביו כך שמצד אחד השביעם שלא יצאו בכח ממאסרם, ולא יעלו בחומה ולא ימרדו באומות, ומאיך יוכלו אומות העולם להשתעבד בהם ככל רצונם, וזהו דבר שכלל לא יעלה על הדעת...". והנני בשאלה, וכי הקב"ה אינו יודע ח"ו איך לנהג את עולמו כדי לשמור על בניו אהוביו, עד שאנו בידינו צריכים לשמור על עצמנו כדי להיות בטוחים בקיום האומה? אתמהה. הקב"ה בחסדו השגיח על כלל ישראל במשך כל ימי הגלות, שהאומות לא יביאו את כלל ישראל - אשר העולם שבבילם נברא - לכליה. ועי' רמב"ן פ' וישלח... ובאמת כדברי הרמב"ן כך היה במציאות במשך כל הדורות! ואין אנו צריכים לדאוג בזה לעשות 'מקלט בטוח', אלא לבטוח בה', שמלך אחד ירחם במקומו, ועד הנה עזרונו וכו' ואל תשטנו ה' אלהינו לנצח, ונצח ישראל לא ישקר - פשוט וברור, דאין לנו יד ורגל והשגה כלשהי בהדי כבשיה דרחמנא. כל מה שבאנו לברר הוא, האם יש בכך הגיון, שמצד אחד יכבול הקב"ה

אות א, דאף שנשבעו לקב"ה, מ"מ הן נאמרו כלפי האומות וכלל ישראל, ושפיר י"ל דבביטולה ע"י צד אחד, אין מקום לחייב את הצד השני לשומרה, וכנ"ל.

[ג] לגבי הטענה שנשמעה אח"כ - ועוד יותר, הרי במשך הגלות - עוד לפני השואה רח"ל - היו ג"כ צרות אימוות, כידוע לכל הבקיא בדברי ימי ישראל במשך הגלות [כולל מסעי הצלב, גזירת ת"ח ות"ט ופוגרומים למאות במדינות רבות במשך כל השנים]. היו תקופות שנרצחו עיירות וכפרים שלמים, אלפים ורבות ביום אחד, כידוע. וכי אין זו השתעבדות יותר מדי? וכי עלה על הדעת של מישוה **לנקום בגויים שם?** - אולי בגלל 'סכלותי' הנ"ל לא הצלחתי להבין מה מקום לשאלה זו, וכי מישוה נקם בגוים על מעשיהם?? וכי העליה לארץ היתה 'נקמה' במישוה?? הנידון היחיד שלפנינו הוא האם יש מקום לשמור על השבועה שלנו כלפי אומות העולם, מאחר שהם אינם עומדים בשבועתם, אבל אין בנידון שלנו שום רצון או כוונה לנקמה! !

לעצם הענין, אינני יודע מה היתה בדיוק רמת האכזריות שהיתה באותם כפרים ועיירות, ואם אכן נכנסו הדברים לגדר של 'השתעבדות יותר מדאי'. בהחלט יש מקום לדון, שכבר אז לא היו קיימות יותר שתי השבועות האחרות, וזה שאף אחד לא הלך 'לנקום' בגוים - יכול להיות שנבע מחמת חוסר האפשרות הטכנית לעשות את זה, בידיעה ש'נקמה' כזו אחריתה מרה שבעתיים, ועדיף לסבול את הצרות הנוראות ההם, ולא להחריפן עשרת מונים, אך מ"מ כמ"ש - אין כאן כלל נידון של נקמה, אלא של שמירת השבועות, שיתכן שאכן לא היו קיימות לאחר פוגרומים אלו. אך ברור לחלוטין, שהאכזריות והשעבוד של הנאצים ימח שמם וזכרם היתה ללא שום פרופורציה וללא שום תקדים ביחס לכל זמן אחר, ובוודאי לכל הדעות הינה 'השתעבדות יותר מדאי', כך שבוודאי דברי נכונים.

ארץ שהיא מקום משכן כבודו יתברך ומקום עבודתו - שם השכינה בחונה לך, ארץ אשר משה רבינו התחנן לפני הקב"ה תקט"ו תפילות כדי לזכות ולחונן את עפרה, וכדברי ר' זירא לאותו הצדוקי שגער בו על שסיכן עצמו להיכנס אליה (כמוצט ק"ג) - 'דוכתא דמשה ואהרן לא זכו לה אנא מי יימר דזכינא לה', וכדר' אבא דהוה מנשק כיפי דעכו, וכו'. אולם הדברים נבחנו בשבע בחינות לפני שנכתבו, כדי שחלילה לא יצא דבר תקלה מתחת ידי.

[י] ביחס לטענה בסוף המכתב - 'שאם האומות לא שמרו שבועתם, אזי בטלו שתי השבועות של ישראל. וקשה לי, מה הקשר בין שבועת דחיקת הקץ לשעבוד מלכיות, דנימא שאם שעבדו בנו יותר מדי, מותר גם לדחוק את הקץ, אתמהא! - נעלם מעיני הכותב הנכבד, דאלו הן שתי מימרות שונות לגמרי בגמ'. ההתייחסות במאמרי היא לדברי ר' יוסי ב"ר חנינא (כמוצט ק"ג) - 'ג' שבועות הללו למה, אחת שלא יעלו ישראל בחומה, ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימרדו באומות העולם, ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים [הנכרים] שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי'. בדבריו לא מופיעה כלל שבועה שלא לדחות את הקץ. השבועה הזו הוזכרה בסוגיה בשם ר' לוי, שאמר - 'שש שבועות הללו למה, תלתא הני דאמרן, אינך שלא יגלו את הקץ ושלא ירחקו את הקץ ושלא יגלו הסוד לעובדי כוכבים [לנכרים]'. לא נכנסתי כלל בדברי לנידון זה, אלא רק לדברי ר' יוסי ב"ר חנינא, וכנ"ל, ואי"ה עוד חזון למועד.

[יא] לסיום, אודה על ההתייחסות לעצם הדברים, אם כי לדעתי יש לעזן מעט את הניסוחים... וכמוכן, אצטרף לאיחולים שזוכה בנחמת ציון וירושלים, במהרה בימינו אמן!

בברכה
חיים שרייבר

בשבועתו את ידיו של בניו אהוביו, וימנע מהם לצאת בכח ממאסרם, בעוד אויביהם מכים בהם ללא רחם. והתשובה לשאלה זו פשוטה מאד, גם לענ"ד, וגם לדעתו של כל בר דעת. הטענה כאילו צריך להשאיר לקב"ה את ניהול העולם, אינה קשורה לזה כלל ועיקר, שהרי פשוט הוא, דגם עם בלי השבועות, אין אנו יכולים להתקיים בלי חסדו יתברך המשפיע ומגן עלינו בכל רגע. הנידון הוא רק האם **הושבענו בשבועה לא הגיונית ולא צודקת**, והתשובה היא חד משמעית: לא!

[יב] למרות שהספר 'אם הבנים שמחה' נמצא תחת ידי בס"ד, לצערי לא הספקתי לעבור עליו או אפילו על חלקו מעולם, כך שגם אם זכיתי לכוון בס"ד לדבריו, אך הוא אינו מקור דברי, לצערי, כאמור.

[יג] על החילוק שהופיע אח"כ בין שבועה לאנשים לבין שבועה להקב"ה שהופיעה אח"כ, השבתי בתחילת דברי.

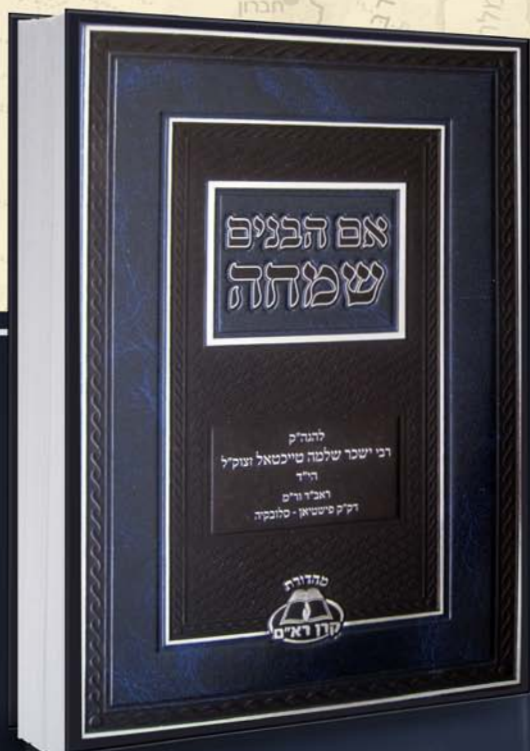
[יד] הטענה כאילו כל חידושי מבוסס רק על הדיוק מהביטוי 'שלוש השבועות' - מלבד מה שלדעתי הוא דיוק חזק מאד, ובעצם זוהי עיקר הסוגיה, ולא איזשהו דיוק קלוש ממקום שולי - הרי עיקר החידוש מבוסס על הסברה וההגיון, שלא יתכן שישביע הקב"ה את בניו האהובים שלא יצאו ממאסרם, בעוד שלאויביהם הוא מניח לעשות בהם כרצונם. בעיקר על הבנה זו מבוססת ההנחה שהשבועות תלויות זו בזו, ולא רק על הדיוק, שהוא כאמור דיוק חזק לכשלעצמו!

[טו] אודה בשמחה, שאכן אהבתי העצומה לארצנו הקדושה עומדת לנגד עיני בבואי לדון בסוגיה זו,

אם הבנים שמחה

ספרו הנודע של הגה"ק
רבי ישכר שלמה טייכטל זצוק"ל הי"ד
מאמרים בשבחה של ארץ ישראל וישיבתה

במחיר מיוחד

לרגל היארצייט - נותרו במשרדי האגודה עותקים
אחרונים הנמכרים במחיר עלות של 15 ₪ + דמי משלוח.

**מהדורה חדשה ומתוקנת
בהוצאת משפחת המחבר זצ"ל**

להשיג בחנויות הספרים המובחרות | הפצה: קולמוס

מחזור קולמוס

שילה

הרב מאיר גולדמינץ

יחד עם זאת, לימוד מהיר בספר שופטים מגלה, כי משכן שילה כמעט ואינו מוזכר בו כלל. רק בשני הסיפורים האחרונים בספר שופטים הוא מוזכר.

האחד, נכתב על **פסל מיכה** - וישימו להם את פסל מיכה אשר עשה כל ימי היות בית האלהים בשילה (שופטים יז ב). חז"ל דורשים על כך - תניא, רבי נתן אומר, **מגרב לשילה** ג' מילין, והיה עשן המערכה ועשן פסל מיכה מתערבין זה בזה. בקשו מלאכי השרת לדוחפו, אמר להן הקב"ה הניחו לו, שפתו מצויה לעוברי דרכים (פסדרין קא).

והשני, אחרי הסיפור המחריד של פילגש בגבעה, והמלחמות מול שבט בנימין שכמעט הביאו להכחדתם של בני בנימין, הציעו לאנשי פלישת בנימין לחטוף להם נשים בחג ה' אשר מתקיים בשילה. ויאמרו והנה חג ה' בשלוש מימים מימה אשר מצפונה לבית אל מזרחה השמש למסלה העלה מבית אל שקמה ומנגב ללבונה. ויצו את בני בנימין לאמר לכו וארבתם בכרמים וראיתם והנה אם יצאו בנות שילו לחול במחלות ויצאתם מן הכרמים וחספתם לכם איש אשתו מבנות שילו והלכתם ארץ בנימין. והיה פי יבאו אבותם או אחיהם לריב אלינו ואמרנו אליהם תנונו אותם פי לא לקחנו איש אשתו במלחמה פי לא אתם נתתם להם כעת תאשמו (שופטים כא יו-כג).

לימים יתברר, כי אשתו של שאול המלך היתה אחת מבנות שילה. אך לה היתה תכונה מיוחדת - לא שאול חטף אותה, אלא היא חטפה אותו. מתוך שראתה את ביישנותו ומידותיו הטובות.^[*]

[*] כשחטפו בני בנימין מבנות שילה שיצאו לחול בכרמים, היה שאול ביישן ולא רצה לחמוק, עד שבאתה היא עצמה והעזיה פניה ורפה אחריו (דברי שמותא ב כ ב).

"פי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחה אשר ה' אלהיך נתן לך" (דברים י ט). ודרשו חז"ל (נחמס קט) - **"מנוחה זו שילה,** נחלה זו ירושלים".

שילה נמשלת כאן כשניה לירושלים, וככמעט שווה לה. תולדותיה של העיר שילה מרתקים, ומבחינים לנו מדוע זכתה למעמד כה חשוב.

כאשר בני ישראל חצו את הירדן, הם הקימו את המשכן בגלגל, ועסקו בכיבוש הארץ וחלוקתה. ארבע עשרה שנים עמד המשכן בגלגל, שבע שנות כיבוש ושבע שנות חלוקה, ובסיומו עבר המשכן לשילה. ויאקלו כל עדת בני ישראל שלח וישפנו שם את אהל מועד והארץ נכבשה לפניהם (ישעיה יז ב).

מעניינים דברי רש"י על פסוק זה - "והארץ נכבשה לפניהם - משנכבש המשכן, היתה הארץ נוחה ליכבש לפניהם".

למשכן בשילה הייתה חשיבות מרובה. הוא היה שונה מהמשכנות שהיו לפניו, וגם מאלו שבאו אחריו. המשכן במדבר היה עשוי מעצי שיטים ומיריעות עיזים. כך גם היה המשכן בגלגל. לעומת זאת, המשכן בשילה היה בית של אבנים. אמנם בלי גג, רק עם יריעות המשכן, אך על כל פנים בית משמעותי יותר. רק כאשר נבנה המקדש בירושלים, זכה הבית לגג של ממש.

המשכן עמד בשילה תקופה מאוד ארוכה - **שלוש מאות שישים ותשע שנים!** משמעות הדברים, שהמשכן שנבנה בשילה בימי יהושע בן נון, עמד שם במשך כל תקופת השופטים, ורק בימי שמואל הנביא הוא סיים את תפקידו. **במשך מאות שנים שילה היתה לב האומה** - מקום השראת השכינה.

הכתוב כאילו שכבוס" (שבת נה, יומא ט). ועדיין, עם ישראל נמנע מעליה לרגל.

אחת התוצאות החמורות של מעשיהם מתבטאת בפסוק - "וַיִּתְּהִי חֲסָאת הַנְּעָרִים גְּדוּלָה מְאֹד אֶת פְּנֵי ה' כִּי נֶאֱצַו הָאֲנָשִׁים אֶת מִנְחַת ה'". הרי למדנו, שבגלל מעשיהם של בני עלי, אנשים ניאצו את המשכן ואת העובדים בו. פסוק זה מבטא את תחושתם של האנשים שנמנעו מלעלות לרגל.

מי שהקדיש את חייו לתקן זאת היה אלקנה אבי שמואל.

אומר המדרש (מנא דבי אליהו פרק ח):

"אלקנה היה עולה לשילה ארבע פעמים בשנה, שלוש מן התורה ואחת שקיבל עליו הוא בנדבה, שנאמר 'ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה להשתחוות ולזבוח לה' צב-אות בשילה'. עלה אלקנה ואשתו ובניו ובני ביתו ואחיו ואחיותיו וכל קרוביו היו עולין עמו.

ואמר להם: למדו דרך עבודה מן הכנענים ומן העכו"ם שעשו דרך עבודה לע"ז שלהם, אע"פ שהם הבל וריק, ק"ו שאתם צריכים לעשות

דרך עבודה, ולעלות לפני ארון ברית ה', שהוא 4 חי וקיים בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמאי. אמר להם שיעלו כולם עמו.

וכשעולים עמו, בדרך היו לנים ברחובה של עיר. והיו מתקבצין האנשים לבד והנשים לבד, שכן האיש היה מדבר עם האיש והאשה עם האשה וגדול עם הקטן. והייתה המדינה מורגשת. והיו שואלים להן להיכן תלכו, ואומרים להם לבית האלים, שבשילה, שמשם תצא תורה ומעשים טובים, ואתם למה תבואו עמנו ונלך ביחד. מיד עיניהם משגרות דמעות, ואומרים להם נעלה עמכם. וכן אמר להם עוד הפעם. עד שעלו עמו לשנה הבאה חמשה בתים, ולשנה האחרת עלו עמו עשרה

מעניין, שעד היום נשמר שם המקום, בו היה חג ה' בשילה.

מדרום לשילה ישנו עמק רחב ידיים, שבמשך דורות רבים היו שם כרמים רבים [עד שבאו הערבים והחריבו את הכל]. היום יושב בעמק זה כפר בשם "תורמוס עיא". לעמק זה יש שלושה שמות כפי הישמעאלים: "סהל כפר אסתונא" על שם חירבת אסתונה שנמצאת בעמק, "סהל אל בנת" שתרגומו לעברית הוא **"עמק הבנות"**, וכן "סהל אל עיד" שפירושו **"עמק החג"**. שני שמות אלו משמרים את חג ה' בשילה - עמק הבנות ועמק החג.

העדר איזבור של משכן שילה בכל ספר שופטים, יחד עם שני הסיפורים הנ"ל, מבטאים מצב קשה של המשכן בשילה. במדרשים על תחילת ספר שמואל אנו לומדים שעם ישראל מעט מלעלות לרגל לשילה, ואפשר לומר שפסל מיכה שמש לו כ'מתחרה'. התיאור בספר שופטים על מיקומה של שילה "אֶשֶׁר מִצְפּוֹנָה לְבֵית אֵל מְזֻרְחָה הַשְּׁמֶשׁ לְמִסְלָה הָעֹלָה מִבֵּית אֵל שְׁכֵמָה וּמִנְגֵב לְלִבְנָה" נותן תחושה, ולפיה הציבור לא ידע

היכן בדיוק נמצאת שילה, ולכן צריך הסבר כיצד מגיעים לשם. [דרך אגב, אחת מנקודות הציון היא "מנגב ללבונה" - מקומו של פסל מיכה. ואוי לנו].

לשיא הגיעו הדברים בתאור מעשיהם של בני עלי, כמופיע בתחילת ספר שמואל.

"ויבני עלי בני בליעל לא ידעו את ה'...." (שמואל א 3 יג).

אמנם, על חלק ממעשיהם היו בחז"ל שלמדו זכות - "אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה... אלא מה אני מקיים אשר ישכבון את הנשים, מתוך ששהו את קניניהן שלא הלכו אצל בעליהן, מעלה עליהן

ובכלל, כל ימי נוב וגבעון הבמות היו מותרות [עד שנבנה בית המקדש בירושלים]. המשמעות הציבורית של הדברים, היא 'איש לאהליך ישראל'. כל אחד מקריב בחצרו. השראת השכינה חסרה במישור הלאומי, ומתמקדת במישור הפרטי. הלב המקדשי של האומה שעמד תקופה כה ארוכה – נדם.

לימים, כאשר ירמיהו הנביא מנבא על חורבן בית המקדש, ועם ישראל לא מאמין שבית ה' יכול להחזר^[*], הוא מביא לעם כדוגמא את משכן שילה – "כי לכו נא אל מקומי אשר בשילו, אשר שפנתי שמי שם בראשונה^[**], וראו את אשר עשיתי לו מפני רעת עמי ישראל" (ירמיהו פק 1).

כה גדולה היתה תחושת האבדון בחרבן משכן שילה. היה הדבר שקול לחורבן בית המקדש.

כאשר בא איש בנימין מן המערכה [חז"ל דורשים שהיה זה שאול, והוא חטף את הלוחות מן הארון שכעת היה שבו בידי פלישתים], וספר על תוצאות המלחמה – "ויאמר נס ישראל לפני פלשתים, וגם מגפה גדולה היתה בעם, וגם שני בניו מתו חפני ופינתס, וארון ה'אֵלֵים נלקח" – נשמע קול צעקה בעיר. כשעלי שמע על שביית הארון, הוא נפל אחורנית, נשברה מפרקתו והוא מת. כלתו אשת פנחס, שהיתה מעוברת – נהפכו עליה ציריה, והיא כרעה ללדת ומתה בלדתה. לא עזרו עידודי חברותיה – "אל תיראי כי בן ילדת". הפסוק מתאר את המילים האחרונות שאמרה לפני מותה – "ותקרא לנער אי כבוד לאמר גלה כבוד מ'ישראל אל הלקח ארון ה'אֵלֵים ואל חמיה ואישה. ותאמר גלה כבוד מ'ישראל כי נלקח ארון ה'אֵלֵים".

[*] (ד) אל תתחוו לכם אל דברי השקר לאמר היכל ה' היכל ה' היכל ה' תהוה: (ירמיהו פק 1)

[**] נשים לב לביטוי "אשר שפנתי שמי שם בראשונה". נראה מהביטוי, כאילו כביכול במדבר ובגלגל ה' לא שוכן את שמו. זאת, כי כל עוד הבמות מותרות, כל עוד אין מקום מרכזי בלעדיו להקרבת קרבנות – לא מתקיים כראוי 'ושכנתי בתוכם'. ממילא נחרד הנביא נוכח המשמעות של חורבן משכן שילה והתר הבמות.

בתים, ובשנה אחרת הרגישו כולם לעלות, ועלו עמו כמו ששים בתים.

ובדרך שהיה עולה שנה זו אינו עולה לשנה האחרת, עד שהיו כל ישראל עולין. והיה אלקנה מכריע את כל ישראל לכף זכות, וחינך אותם במצות וזכו רבים על ידו.

הקב"ה, שהוא בוחן לבות וכליות א"ל לאלקנה – אתה הכרעת את ישראל לכף זכות, וחנכת אותם במצות, וזכו רבים על ידך, אני אוציא ממך בן שיכריע את כל ישראל לכף זכות, ויחנך אותם במצות, ויזכו רבים על ידו, הא למדת, בשכר מעשה אלקנה – שמואל".

אלקנה חידד לעם ישראל, שלמרות ההתנהגות הלא נאותה של בני עלי, עדיין השכינה שורה במשכן. אם רוצים להתקרב לרבש"ע, באים אל מקום שכירתו, גם אם פריצים חילוהו. וכששמעו זאת ישראל, היו עיניהם משגרות דמעות. דמעות על מצבו של המשכן, ודמעות על ריחוקם ממנו. ולמד אלקנה את ישראל, שהדרך הנכונה היא לטהר את המשכן, ולא להתנתק ממנו. על-ידי אלקנה חזרו ישראל למשכן שילה, ובזכות זה נולד לו בן שעתיד להשיב את ישראל לאביהם שבשמים.

אך משכן שילה לא עמד לנצח. בסוף ימי עלי, כאשר ישראל הוציאו את ארון בית ה' מהמשכן בשילה למלחמה מול פלישתים, חרב המשכן בשילה (רמז"ס הלכות צ"ת הנמירה פק א).

היתה זו מכה קשה לעם ישראל. משכן שעמד במקום שלוש מאות ששים ותשע שנים, חרב. היה נראה שהכל מתפרק. המשכן חרב, הארון שבו בידי פלישתים, ואף ההקרבה בבמות הותרה. "קדושת שילה יש אחריה התר". משמעות הדברים, שאין מרכז רוחני לאומה. כל אחד מקריב קרבנות בחצרו. **אין לב לעם.**

אמנם הוקם משכן חלופי בנוב, ואח"כ בגבעון, אך גם הם נראו במצב פחות מאשר משכן שילה. גם היו עשויים יריעות ועצים, ולא היו בית של אבנים. תחליף כואב למשכן שילה המפואר.

בִּישׁוּעָתָךְ. אֵין קְדוּשׁ כֹּה' כִּי אֵין בְּלִתָּךְ, וְאֵין צוּר
כְּאֵינִינִי" (3-6 טז). וּשְׁמָם נִאמְרוּ הַפְּסוּקִים אוֹתָם פֶּרֶשׁ
תִּרְגוּם יוֹנָתָן כִּמְנַבְאִים אֵת כֹּל עֲתִידוֹ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל.

בשקט בשקט, מספרים בין אנשי שילה, כי
כמה וכמה נשים שהיו עקרות, באו למקום תפילתה
של חנה להתפלל גם הן, וזכו להיפקד בכך.

מסביב לשילה נמצאו כלי חרס שבורים
רבים, לא רק בקרבת מקום, אלא גם בהרים
מסביב, כדברי המשנה - "קְדוּשִׁים קְלִים וּמַעֲשֵׂר
שְׁנֵי, בְּכָל הָרְוָאָה" (מגילה ב יא, וצמח טז ז).

בשנת תשל"ח הוקם הישוב שילה בגבעה
הסמוכה לתל שילה. בית הכנסת בישוב הוקם
כדגם המשכן, והוא פתוח למבקרים ומתפללים.

ואם המילים האחרונות שנכתבו בסיום חורבן
שילה, היו מילותיה של אשת פנחס "גְּלָה כְבוֹד
מִיִּשְׂרָאֵל"^[**], הרי שב"ה הולך ושׁב הכבוד לישראל.
בישוב שילה גרים היום כמעט 5,000 יהודים.

בנוסף על הישוב שילה, ב"ה הולך ומתפרס
"גוש שילה" המורחב, הכולל ישובים רבים: שילה
(וכנמי שילה), שבות רחל, אחיה, גאולת ציון, עמיחי,
עדי עד, חוות ישוב הדעת, קידה, אש קודש, גל
יוסף ועלי עיץ. כרמי גפנים וזיתים בעבודה עברית
פורסים בין הישובים, והאזור כולו פורח.

בסמוך לגוש שילה נמצא הישוב עלי (טז)
9 שטונות), וכן מעלה לבונה, גבעת הראל וגבעת
הרואה.

מעיינות מים יש בשפע, אזורים שנעים
ובטוח לטייל בהם. והאזור כולו זוכה לראות את
הבנים השבים לגבולם.

ובע"ה נזכה להגיע גם לראות את פני המלך
המשיח, שגם הוא נקרא "שילה", כברכת יעקב
ליהודה - "עַד כִּי יָבֵא שִׁילֹו וְלֹו יִקְהֶת עַמִּים"
(בראשית מט ז).

[**] יש לציין, כי מילים אלו נאמרו ביחס לחורבן משכן
שילה, למרות מה שעשו שם בני עלי. זאת, משום שחורבן
המשכן בפועל, למרות התוכן הפנימי הרקוב של בני עלי -
הוא הגלית הכבוד מישראל.

מאז חורבן משכן שילה, עברו 2910 שנים. אחרי
חורבן משכן שילה, נבנה המשכן בנב, שם עמד
במשך 13 שנים. לאחר מכן עמד המשכן בגבעון
במשך 44 שנים. מהמשכן בגבעון עברנו לבניין בית
המקדש הראשון שעמד במשך 410 שנים. לאחר
חורבנו גלינו מארצנו 70 שנה. שבנו בימי עולי
הגולה והקמנו את בית המקדש השני שעמד 420
שנה. ומאז חורבן בית שני, גלינו כמעט אלפיים שנה,
ובדורות האחרונים שוב אנו חוזרים לארצנו.

אחרי מלחמת ששת הימים, החלו אוהבי
ארץ ישראל לבקר ולחפור ב"תל סילון", ולגלות
על העיר שעמדה במקום במשך מאות שנים בימי
השופטים. בצפונה של העיר הקדומה, נמצא
משטח גדול מוקף חומת אבן, שגודלו כמאה
אמה אורכו וחמישים אמה רוחבו, ומשערים
שהיו מקומו של משכן שילה.

שם במקום המשכן התרחש הסיפור המרתק
על חנה ופנינה, על אלקנה שעולה לרגל ומפייס
את חנה, על תפילתה לבן, על למידת הלכות
תפילה מתפילתה של חנה^[*], על חשדו של עלי
מתוך ראייתו באורים ותומים שחנה, חלילה,
שיכורה, ועל המסקנה שהיא כשרה וברכתו לה.

שם למשכן בשילה הובא שמואל, ושם גדל
לצידו של עלי הכהן.

שם נאמרו המילים המרגשות - "וַתִּדַּר נָדָר
וַתֹּאמֶר, ה' צָךְ-אוֹת, אִם רָאָה תִּרְאֶה בְּעֵינֵי אִמָּתְךָ,
וַיִּכְרַתֵּנִי וְלֹא תִשְׁפַּח אֶת אִמָּתְךָ, וַתִּתֵּהּ לְאִמָּתְךָ וַיַּרְע
אֲנָשִׁים. וַתִּתְּתֵי לִה' כֹּל יְמֵי חַיֶּי, וּמוֹדָה לֹא יַעֲלֶה
עַל רֹאשׁוֹ" (שמואל א ב ט).

שם שמואל הורה הלכה בפני רבו ששחיטה
כשרה בזר, ושם נאמרו המילים המרטיטות - "אֶל
הַנֶּעַר הַזֶּה הַתְּפַלְלָתִי" (10 טז).

שם נאמרה תפילת ההודיה של חנה - "עֲלֵץ לְבִי
בַּה' רְמָה קִרְנֵי בַּה', רָחַב פִּי עַל אוֹיְבֵי, כִּי שָׁמַחְתִּי

[*] "אמר רב המנונא כמה הלכתא נברותא איכא למשמע
מהני קראי רחנה" (ברכות ב).

קורל קורא

מהגאונים רבני האגודה שליט"א

לדגל מגבית ט"ו בשבט של אגודת 'קדושת ציון' התאחדות החרדים לדרישת ציון על טהרת הקודש

כלל אזהדי ותומכי האגודה הקדושה 'קדושת ציון' - התאחדות
החרדים לדרישת ציון על טהרת הקודש - השלום והברכה,

כאנו בזאת לחזק את העושים במלאכת הקודש של הפצת הרעיון הנשגב של דרישת ציון על טהרת הקודש, ללא חת וללא מורא מתוך נאמנות איתנה לתורה המסורה לנו מדורי דורות, מתוך מסירות מופלאה, כאשר לא חשו למלעיגים עליהם בעבודתו ית' כדאיתא ברמ"א באו"ח סי' א', ואף גוים נתנו למכים ולא בושו לדבר בעדוות ה' נגד מלכים. וכבר למעלה מחמש שנים, שאנשי האגודה משמשים בשלוחי דרחמנא וכשלוחי דידן לעורר את קהל יראי ה' לחובתם ולזכותם לקומם את מציאות האומה מההריסות שהיו מנת חלקה בשנות הגלות והחרוב, ולהעמיד כאן בארצנו הקדושה את האומה על מתכונתה הנכונה כפי התורה אשר קבלנו מסיני ואשר נמסרה לנו מדורי דורות.

וזאת ידענו, כי מלאכת קודש זו מעבודות הקשות שבמשכן היא, ואילו לא התקבצו יחדיו כמה וכמה אברכים מופלאים אשר לקחו על עצמם את העול והיו מוכנים לספוג את העלבונות והקשיים השונים - לא היה המהלך מצליח כלל לקרום עור וגידים. אולם מתוך אמונה יוקדת ועקשנות מופלאה, הצליחה אותה קבוצה, אשר רוח ה' עורר אותה לפעולה, להפיץ את דבר ה' ברמה, וזאת מתוך התנדבות על-אף שמדובר כבעלי משפחות ברוכות, ובמקרים רבים היו אף אברכים מסולאים כפי שהווילו מפת לחמם על-מנת שהעלון יצא כסדרו ונר האמת לא ידעך.

וכעת, ברוך ה', זכינו לכך שאלפים רבים ואולי כבר רבבות כבר נתוודעו לאמיתות שהנחילו אותם גיבורי רוח, והביקוש לפעילות ולהדרכה תורנית הולך וגובר, וכורח המציאות הוא, שציבור האוהדים והתומכים ישא לכל הפחות בעול הכספי ויאפשר את המשך התפתחות האגודה בהתאם לדרישה הציבורית ההולכת וגוברת. מה שהתחיל מנדיבות לב ורוח נכונה של מספר אברכים אינו יכול להמשיך כך, משום שהסכומים הנדרשים עבור קיומה של אגודה מקצועית ויעילה כפי הנדרש כיום עולים מעל ומעבר למה שבאמתחתם, ועל-כן מחובתו של הציבור הקדוש להתגייס למערכה.

ומה יפה ומה נכון הוא שלקראת יום ט"ו בשבט, ראש השנה לאילנות הנותנים פירות בארצנו הקדושה, ירתם כל אחד ואחד למעט אילן' ממנו יצאו פירות קודש מדי חודש בחודשו, באמצעות תרומה קבועה אשר תחזק את הפעילות, איש איש לפי מהללו, וכל המרבה הרי זה משובח. כמובן, שמו שמיטיב כלשהי אין באפשרותו לתרום באופן קבוע - ראוי שישתדל ככל הניתן לתרום אף באופן חד-פעמי למען המטרות הקדושות שהאגודה מקדמת.

ובזאת כאנו על החתום, ר"ח שבט התשפ"א

הרב יואל שוורץ	הרב מנחם מנדל טוביאם	הרב משה צוריאלי
הרב יצחק ברנד	הרב מרדכי שריקי	הרב שאול ניר
הרב יעקב פריץ	הרב שמואל מלוביצקי	הרב עובדיה ב"ר יוסף

חשוב לך שיועץ העלון מדי חודש בחודשו כלל ריכוזי היהדות החרדית?
באמצעות הוראת הקבע שלך הדבר מתפאשר!

איכה \ על מות אהוביה סנדק הי"ד

אברהם מ. הכהן

לק"י

לסדר ותיראן המילדות את האהים

כב טבת תשפ"א

ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים

וישימוני במחבל, בני לאומי,
עד עדת פלבים, ילוקו דמי !

הנה כל חטאי ועוונות אוהביה -
בחונן עפר ארצי והמון רגביה.
הלא תחניפיה באפדכם שמי?
י-ה, חיש גאולתה, עם גאל דמי !

הנה כפה ופאות וזן יהודי
העלי חמתך מכל בני דודי
העלי ייאמר זה איש חרמי ?
ומדוע זה לארץ שפכת דמי ?!

ימים יגידו כי את בוגדים חברת
במטה חנפים רפי נפש חברת
הלא שמעת צהלת עוכרי פרמי
עת ארצי, ארצך- שכרה מדמי !

דוי בישוב ארץ, זאת חלף מותי
לאוהבי י-ה יחכנו, והיה תמורתי
עם שומרי תורת א, יזכר שמי
מי יתן ובכל אלה, יכופר גם דמי !

איכה נהפכתי לאויב
ואנכי נער תם ואוהב?
חיי מסרתי לארצי ועמי
ועתה ה' יקום את דמי !

האמון מגער עלי תורה
ויציבני להם למטרה
אך שוחר טוב הייתי לעמי
ומדוע לארץ גשפך דמי?

וישמחו עלי כל בוגד גם אויב
וישימו לי בנגעה אחי לאורב.
עתה גדלה חמאת בת עמי -
כי כסו עון, ולא נדרש דמי !

בחמת ועם נרדפו הנערים -
כקלגם אחר בני ציון הוקרים
ויותירני שותת, והמנות עמי -
אי לך ארץ, אל תכסי דמי !

ישמעו חנפים את אלם קולי
במשפח דומא, נחרץ גורלי.

די להתעמרות המשטרית!

ומספחת לעצמה זכויות ופטור ממתן דין וחשבון. ממכות למעצרים, וממעצרים לעינויים, ומעינויים – לרציחה.

רציחתו של הקדוש אהוביה סנדק הי"ד – אשר חטאו המרכזי הינו היותו מסמל במראהו את היותו יהודי, טיוח האשמה והטלתה על הנערים הזכים – היא עליית מדרגה נוספת ומחרידה שלא ניתן להשלים אתה באותה התעמרות שיטתית, המופנית תדיר כלפי בני תורה ושומרי מצוות או מסורת, התעמרות הפוגעת בייחוד בבני הנוער מיישבי הארץ, אשר כבר הותר דמם בעת עינויי עלילת הדם – דומה הידועים לשמצה, בהם עינו באכזריות כמה וכמה מהם, כדי לסחוט מהם הודאות במעשים שלא עשו, וכעת הובא הפרי אל גמרו, בשפיכת דם נקי.

חובתינו להביע במלא תוקף את מחאתינו ושאט נפשנו מהתנהלותה הנפשעת של משטרת ישראל, ובפרט של המפלג 'ימ"ר ש"י', אשר באופן שיטתי מתעמרת ומתעללת ביהודים שומרי מסורת ישראל, ובייחוד ציבור מחרפי הנפש במאבק על רגבי אדמתנו כנגד הרשעות הפלשטינית המתאמצת לגזול נחלתינו בעידוד כל שונאי ישראל מאירופה.

קריאתנו אל היהדות הנאמנה כולה, שתעמוד לצד כל גבורי-כח, אשר יראת ה' לנגד עיניהם ואהבתו בוערת בלבם, הנרדפים על ידי בוגדים מרשיעי ברית. מתוך ההבנה כי חובה קדושה עלינו להניע את אמות הסיפים, בטרם נאבד ואיננו, ולעצור את הכרסום המתקדם בצעדי ענק. קודם שנאחר את השעה.

מטה "אטיבה שופטיך"

זה שנים ארוכות אשר חלקים נרחבים מאנשי 'אכ"פת החוק' בעידוד האחראיים עליהם הולכים וכובשים עוד חלקה ועוד חלקה של רודנות בכל מה שמייצג בעיניהם את ה"יהודים" לעומת ה"ישראלים" הנאורים.

מחאות בקול ענות חלושה, רק הוסיפו והגבירו את הביטחון העצמי של כלל הגורמים, שקיבלו תחושת ודאות של "בלתי מנוצחים", ולעגו לתומם ואוזלת ידם של המוחים העדינים והמהוססים.

ידוע כי כבר מקדם נהגו כך בכל דבר הבא מצד שומרי המסורת, בין אם הם מבני הציבור החרדי בכללותו ולכל גווניו, בין מבני הצה"ד בכללותם ולגווניהם, ואפילו "העם שבשדות" – החילוניים שומרי מסורת, וכל כינוס תפילה או הפגנה מצידם הרי היא הזדמנות לפריקת יצרים משולחבת של "נוחות הביטחון" אשר אינם מבחינים מאיזה קבוצה או פלג יהודים אלו, הצד השווה שבהם שהם מייצגים בעיניהם את היהדות, ואת נאמני התורה. אך משנה לשנה גוברת העזתם וחוצפתם, להתעלל ולהתעמר ללא גבול.

השנאה היוקדת בליבם, זו שאיפשרה להם להתעמר בכל מי שרק העז לצאת לרחוב ולמחות על דבר מה, אם רק היה הוא מ"הצד הלא נכון", זו שאיפשרה להם לגרום ממיטתו אדם חולה ומיוסר, ללא מנעלים לרגליו וללא כיפתו לראשו, ולהריצו ברחובות כעבד נקלה, זו שאיפשרה להם לזרוק אותם באמצע הלילה לרחוב, וכמעט להביא למותו ככלב ביער אפל, לולי אנשי חסד שיצאו בחיפושים ומצאוהו על סף מוות... שנאה זו – הולכת ומיטפחת.